เฉลยแบบทดสอบ
ก่อนเรียน - หลังเรียน และแบบฝึกหัด
วิชามอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ (รหัสวิชา 2104-2008)

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 1

ข้อ 1 ตอบ ข. มีลักษณะและรูปร่างที่ไม่แน่นอน

ข้อ 2 ตอบ ก. เลนซ์

ข้อ 3 ตอบ ง. อำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวนำ

ข้อ 4 ตอบ ค. ทิศทางของกระแสไฟฟ้า

ข้อ 5 ตอบ ง. ทิศทางสนามแม่เหล็กเคลื่อนที่จากขั้วใต้ไปยังขั้วเหนือ

ข้อ 6 ตอบ ข. อำนาจของแม่เหล็กไฟฟ้า

ข้อ 7 ตอบ ค. หาทิศทางของแรงที่เกิดขึ้นในเส้นลวดตัวนำ

ข้อ 8 ตอบ ข. กระแสไฟฟ้าไหลเข้าและกระแสไฟฟ้าไหลออก

ข้อ 9 ตอบ ค. 2.625 นิวตัน

ข้อ 10 ตอบ ก. 1.48 นิวตัน - เมตร

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 1

ข้อ 1 ตอบ ก. มีลักษณะและรูปร่างที่ไม่แน่นอน

ข้อ 2 ตอบ ง. เลนซ์

ข้อ 3 ตอบ ข. อำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวนำ

ข้อ 4 ตอบ ก. ทิศทางของกระแสไฟฟ้า

ข้อ 5 ตอบ ค. ทิศทางสนามแม่เหล็กเคลื่อนที่จากขั้วใต้ไปยังขั้วเหนือ

ข้อ 6 ตอบ ก. อำนาจของแม่เหล็กไฟฟ้า

ข้อ 7 ตอบ ข. หาทิศทางของแรงที่เกิดขึ้นในเส้นลวดตัวนำ

ข้อ 8 ตอบ ง. กระแสไฟฟ้าไหลเข้าและกระแสไฟฟ้าไหลออก

ข้อ 9 ตอบ ข. 2.625 นิวตัน

ข้อ 10 ตอบ ง. 1.48 นิวตัน - เมตร

เฉลยแบบฝึกหัดประจำบทที่ 1

ข้อ 1 ตอบ แม่เหล็กแบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ 1. แม่เหล็กธรรมชาติ และ 2. แม่เหล็กประดิษฐ์

แม่เหล็กธรรมชาติ จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ส่วนใหญ่จะเป็นออกไซด์ของเหล็ก (Fe 304) และมีรูปร่างไม่แน่นอน

แม่เหล็กประดิษฐ์ เป็นฝีมือของมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น และมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) แสดงอำนาจแม่เหล็กถาวร และ 2) แสดงอำนาจแม่เหล็กชั่วคราว

ข้อ 2 ตอบ พื้นฐานของแม่เหล็กประกอบด้วยขั้วแม่เหล็กจำนวน 2 ขั้ว คือ ขั้วเหนือ และขั้วใต้ แรงดึงดูดของขั้วแม่เหล็กเกิดจากขั้วแม่เหล็กที่ต่างกัน แรงผลักกันของขั้วแม่เหล็กเกิดจากขั้วแม่เหล็กที่เหมือนกัน อำนาจแรงดึงดูดของแม่เหล็กมีมากที่สุดที่บริเวณขั้วทั้งสองของแม่เหล็กทำให้สามารถดูดสารแม่เหล็กได้

ข้อ 3 ตอบ ทิศทางสนามแม่เหล็กรอบๆ เส้นลวดตัวนำที่มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านจะอยู่ในทิศสกรูหมุนเมื่อขันสกรูเข้าไปจะแทนด้วยทิศทางของกระแสไฟฟ้า

ข้อ 4 ตอบ การเหนี่ยวนำให้เกิดแรงดันไฟฟ้าเกิดจากวิธีการดังนี้

1. ตัวนำเคลื่อนที่ตัดผ่านสนามแม่เหล็กที่อยู่กับที่
2. สนามแม่เหล็กเคลื่อนที่ตัดผ่านตัวนำที่อยู่กับที่
3. การเปลี่ยนแปลงของสนามแม่เหล็กเคลื่อนที่ไปตัดกับตัวนำที่อยู่กับที่

ข้อ 5 ตอบ ความเข้มของสนามแม่เหล็กไฟฟ้าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1) จำนวนรอบของการพันเส้นลวดตัวนำ
2) ปริมาณการไหลของกระแสไฟฟ้าผ่านเส้นลวดตัวนำ
3) ขนาดของแกนแท่งแม่เหล็กไฟฟ้า
4) ชนิดของวัสดุที่ใช้ทำแกนของแท่งแม่เหล็กไฟฟ้า

ข้อ 6 ตอบ

1. กระดิ่งไฟฟ้า
2. หูฟัง
3. แม่เหล็กยกของ
4. รถแม่เหล็กไฟฟ้า
5. แมกเนติกคอนแทกเตอร์

ข้อ 7 ตอบ กฎมือซ้ายของเฟรมมิง ใช้ในการหาทิศทางของแรงที่กระทำต่อเส้นลวดตัวนำ สามารถหาได้ด้วยวิธีการกางนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางให้ตั้งฉากซึ่งกันและกัน กำหนดให้นิ้วชี้แทนทิศทางสนามแม่เหล็กที่ออกจากขั้วเหนือไปยังขั้วใต้ นิ้วกลางแสดงทิศทางการไหลของกระแสไฟฟ้าในเส้นลวดตัวนำ และนิ้วหัวแม่มือแทนทิศทางของแรงที่กระทำต่อเส้นลวดตัวนำที่เกิดขึ้นในเส้นตัวนำนั้น

ข้อ 8 ตอบ แรงบิดที่เกิดขึ้นในขดลวดตัวนำด้านปลายและตัวนำด้านต้น เมื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้ไหลเข้าขดลวดตัวนำทางด้านซ้ายมือและกระแสไฟฟ้าไหลออกจากขดลวดตัวนำทางด้านขวามือ ตามกฎมือซ้ายของเฟรมมิง อธิบายได้ว่าทิศทางของแรงบิดที่เกิดขึ้นในขดลวดตัวนำด้านซ้ายมือจะมีทิศทางพุ่งขึ้นด้านบนและทิศทางของแรงบิดที่เกิดขึ้นในขดลวดตัวนำด้านขวามือจะมีทิศทางพุ่งลงด้านล่างทำให้ขดลวดตัวนำที่ฝังอยู่โลหะทรงกระบอกเกิดการหมุน

ข้อ 9 ตอบ เมื่อ $l = 0.8$ เมตร

$B = 0.35$ เวเบอร์/ตารางเมตร

$I = 15$ แอมแปร์

แทนค่า $F = BIl$

$F = 0.35 \times 15 \times 0.8$

$F = 4.2$ นิวตัน

แรงที่เกิดขึ้นในเส้นลวดตัวนำมีค่าเท่ากับ 4.2 นิวตัน

ข้อ 10 ตอบ เมื่อ $B = 3.45$ เวเบอร์/ตารางเมตร

$I = 2.5$ แอมแปร์

$l = 0.5$ เมตร

$r = 0.3$ เมตร

แทนค่า $T = BIl \times r$

$T = 3.45 \times 2.5 \times 0.5 \times 0.3$

$T = 1.29$ นิวตัน - เมตร

แรงบิดที่เกิดขึ้นในเส้นลวดตัวนำ 1.29 นิวตัน - เมตร

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 2

ข้อ 1 ตอบ ง. วงจรขดลวดมีการต่อตัวเก็บประจุ

ข้อ 2 ตอบ ค. ซิงโครนัสมอเตอร์

ข้อ 3 ตอบ ก. แบบกรงกระรอก

ข้อ 4 ตอบ ข. ตัดวงจรไม่ให้กระแสไฟฟ้าไหลไปยังขดลวดชุดสตาร์ต

ข้อ 5 ตอบ ง. เชเดดโพลมอเตอร์

ข้อ 6 ตอบ ข. รีพัลชั่นมอเตอร์

ข้อ 7 ตอบ ก. รีโอสแตด

ข้อ 8 ตอบ ค. สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

ข้อ 9 ตอบ ง. แบบสตาร์

ข้อ 10 ตอบ ข. แบบขั้วแม่เหล็กยื่น

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 2

ข้อ 1 ตอบ ก. วงจรขดลวดมีการต่อตัวเก็บประจุ

ข้อ 2 ตอบ ง. ซิงโครนัสมอเตอร์

ข้อ 3 ตอบ ข. แบบกรงกระรอก

ข้อ 4 ตอบ ค. ตัดวงจรไม่ให้กระแสไฟฟ้าไหลไปยังขดลวดชุดสตาร์ต

ข้อ 5 ตอบ ข. เชเดดโพลมอเตอร์

ข้อ 6 ตอบ ง. รีพัลชั่นมอเตอร์

ข้อ 7 ตอบ ค. รีโอสแตด

ข้อ 8 ตอบ ก. สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

ข้อ 9 ตอบ ข. แบบสตาร์

ข้อ 10 ตอบ ง. แบบขั้วแม่เหล็กยื่น

เฉลยฝึกหัดประจำบทที่ 2

ข้อ 1 ตอบ โรเตอร์ คือ ส่วนที่หมุนหรือส่วนที่เคลื่อนที่ของมอเตอร์ไฟฟ้า เป็นส่วนที่ติดตั้งอยู่บนแกนเพลาและหมุนไปพร้อมกับแกนเพลา
สเตเตอร์ คือ ส่วนที่อยู่กับที่ของมอเตอร์ไฟฟ้า ประกอบด้วยโครงเหล็ก ฝาปิด ตลับลูกปืน ขดลวดสเตอร์

ข้อ 2 ตอบ วัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดค่ากระแสไฟฟ้าไหลวนที่เกิดขึ้นในแกนเหล็ก ที่สะสมในรูปของความร้อน ทำให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีประสิทธิภาพลดลง

ข้อ 3 ตอบ
1) ขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ต พันลงในร่องสลอตที่สเตเตอร์ ขดลวดทั้ง 2 ชุด พันเรียงให้ห่างกัน 90 องศาทางไฟฟ้า เพื่อทำให้เกิดสนามแม่เหล็กหมุนและไปเหนี่ยวนำทำให้เกิดกระแสไฟฟ้าไหลภายในขดลวดกรงกระรอก
2) โครงทำจากเหล็กหล่อหรือเหล็กเหนียว ทนต่อแรงกระแทกและรับน้ำหนักได้ดี
3) ฝาปิดมอเตอร์ เป็นส่วนที่ถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าเพื่อใช้งาน
4) แกนเพลา เป็นส่วนที่หมุนและติดตั้งตัวนำกรงกระรอกเพื่อให้เกิดการเหนี่ยวนำทำให้มอเตอร์ไฟฟ้าหมุนได้
5) สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง เมื่อโรเตอร์หมุนด้วยความเร็ว 75 เปอร์เซ็นต์ ของความเร็วสูงสุด สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางจะตัดขดลวดชุดสตาร์ตออกจากวงจรการต่อขดลวด โดยจะทำงานเฉพาะตอนสตาร์ตเท่านั้น

ข้อ 4 ตอบ สปลิตเฟสมอเตอร์ มีโรเตอร์เหมือนกับมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก มอเตอร์ไฟฟ้าทั้ง 2 ชนิดนี้ มีโรเตอร์แบบกรงกระรอกเหมือนกัน

ข้อ 5 ตอบ นิยมใช้ในงานอุตสาหกรรมหนัก ใช้ในการขับลูกกลิ้ง ลูกรีด โรงงานถลุงเหล็กและแปรรูปเหล็ก

ข้อ 6 ตอบ ซิงโครนัสมอเตอร์ สามารถทำให้หมุนด้วยความเร็วรอบเท่ากับความเร็วซิงโครนัส หรือความเร็วของสนามแม่เหล็กหมุนของความเร็วเต็มพิกัด และสามารถต่อให้เป็นได้ทั้งมอเตอร์ไฟฟ้าและเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้ตามที่ต้องการ

ข้อ 7 ตอบ คาปาซิเตอร์มอเตอร์ มีโรเตอร์แบบกรงกระรอก ที่สเตเตอร์มีขดลวดพันไว้ 2 ชุด ประกอบด้วยขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ต มีสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางทำหน้าที่ตัดวงจรสตาร์ต เมื่อโรเตอร์หมุนด้วยความเร็วรอบที่ 75 เปอร์เซ็นต์

ยูนิเวอร์แซลมอเตอร์ มีโรเตอร์แบบขดลวดอาร์มาเจอร์ ประกอบคอมมิวเตเตอร์และแปรงถ่าน ที่ทำหน้าที่เรียบเรียงกระแสไฟฟ้าจากวงจรภายนอกไปสู่วงจรขดลวดอาร์มาเจอร์ และมีขดลวดสนามแม่เหล็กเพียงชุดเดียวที่พันไว้ที่สเตเตอร์

ข้อ 8 ตอบ รีพัลชั่นมอเตอร์ การปรับตำแหน่งของแปรงถ่านมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการไหลของกระแสไฟฟ้าในการควบคุมความเร็วและทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 9 ตอบ วงแหวนสลิปริง เป็นส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบพันขดลวด (Three Phase Wound Rotor Induction Motor) ซึ่งมีลักษณะเป็นวงแหวนทองแดง จำนวน 3 วง ต่อเข้ากับรีโอสแตด ซึ่งมีหลักการทำงานเหมือนกับโรเตอร์แบบกรงกระรอก

ข้อ 10 ตอบ

1) โครง ทำจากเหล็กหล่อ หรือเหล็กเหนียว รองรับขดลวดที่พันลงในร่องสลอตที่สเตเตอร์ และในส่วนที่หมุนหรือโรเตอร์
2) ฝาปิด เป็นส่วนที่ถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าเพื่อใช้งาน และมีช่องระบายอากาศเพื่อลดอุณหภูมิในขณะใช้งาน
3) ขดลวดสเตเตอร์พันลงในร่องสลอต มีจำนวน 3 ชุด ใช้กับแรงดันไฟฟ้า 380 โวลต์
4) แกนเพลา เป็นส่วนที่หมุนยึดติดกับแท่งแกนเหล็กและตัวนำกรงกระรอก
5) โรเตอร์กรงกระรอก ออกแบบให้มีครีบช่วยในการระบายความร้อน

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 3

ข้อ 1 ตอบ ค. สปลิตเฟสมอเตอร์

ข้อ 2 ตอบ ง. ทำงานในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนจนถึงความเร็วรอบเต็มพิกัด

ข้อ 3 ตอบ ก. เพิ่มความต้านทานให้กับขดลวดชุดสตาร์ต

ข้อ 4 ตอบ ข. มอเตอร์ปั๊มลม

ข้อ 5 ตอบ ข. กลับปลายสายของขดลวดเพียงชุดเดียว

ข้อ 6 ตอบ ก. เชเดดโพลมอเตอร์

ข้อ 7 ตอบ ง. สนามแม่เหล็กบิดเบี้ยวโรเตอร์เกิดแรงบิดเริ่มหมุน

ข้อ 8 ตอบ ค. ใช้ได้ทั้งไฟฟ้ากระแสสลับและไฟฟ้ากระแสตรง

ข้อ 9 ตอบ ข. ลดประกายไฟที่เกิดจากการเปิด - ปิดของหน้าสัมผัส

ข้อ 10 ตอบ ง. ทำมุม 90 องศาทางไฟฟ้า

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 3

ข้อ 1 ตอบ ง. สปลิตเฟสมอเตอร์

ข้อ 2 ตอบ ก. ทำงานในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนจนถึงความเร็วรอบเต็มพิกัด

ข้อ 3 ตอบ ข. เพิ่มความต้านทานให้กับขดลวดชุดสตาร์ต

ข้อ 4 ตอบ ค. มอเตอร์ปั๊มลม

ข้อ 5 ตอบ ค. กลับปลายสายของขดลวดเพียงชุด

ข้อ 6 ตอบ ง. เชเดดโพลมอเตอร์

ข้อ 7 ตอบ ก. สนามแม่เหล็กบิดเบี้ยวโรเตอร์เกิดแรงบิดเริ่ม

ข้อ 8 ตอบ ข. ใช้ได้ทั้งไฟฟ้ากระแสสลับและไฟฟ้ากระแสตรง

ข้อ 9 ตอบ ค. ลดประกายไฟที่เกิดจากการเปิด - ปิดของหน้าสัมผัส

ข้อ 10 ตอบ ก. ทำมุม 90 องศาทางไฟฟ้า

เฉลยแบบฝึกหัดประจำบทที่ 3

ข้อ 1 ตอบ

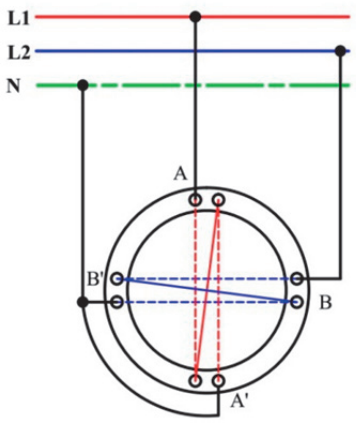

ข้อ 2 ตอบ

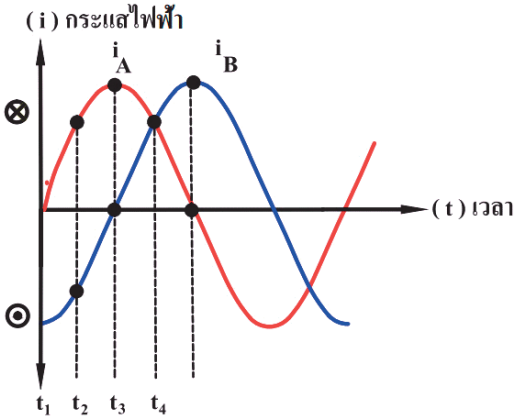

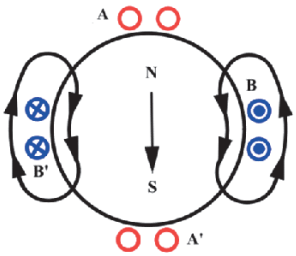

ณ เวลา t_1

ข้อ 3 ตอบ สปลิตเฟสมอเตอร์เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ ทำงานโดยอาศัยการเกิดสนามแม่เหล็กหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า 2 เฟส ทั้งนี้ขดลวดชุดรันจะเป็นขดลวดหลัก ทำหน้าที่ทำงานตลอดเวลาในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนไปจนถึงความเร็วรอบเต็มพิกัด สำหรับขดลวดชุดสตาร์ตเป็นขดลวดช่วยหมุนทำหน้าที่ช่วยให้มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนได้ ขณะมอเตอร์ไฟฟ้ามีความเร็ว 75 เปอร์เซ็นต์ ขดลวดชุดสตาร์ตจะถูกตัดออกจากวงจรด้วยสวิตช์แรงเหวี่ยงจากหลักการแยกเฟสของกระแสไฟฟ้า ในมอเตอร์ไฟฟ้าเกิดสนามแม่เหล็กหมุนในสเตเตอร์และเหนี่ยวนำให้ตัวนำภายในของโรเตอร์มีกระแสไฟฟ้าไหลและเกิด

สนามแม่เหล็กขึ้นในโรเตอร์ ซึ่งจะมีทิศทางหมุนตามสนามแม่เหล็กหมุนที่สเตเตอร์ ทำให้โรเตอร์หมุนได้จากการผลักกันของสนามแม่เหล็กที่สเตเตอร์กับโรเตอร์ ขณะนั้นมอเตอร์ไฟฟ้าทำงานโดยมีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านขดลวดชุดรันเพียงชุดเดียว

ข้อ 4 ตอบ คาปาซิเตอร์มอเตอร์เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าที่มีหลักการทำงานเหมือนกับสปลิตเฟสมอเตอร์ เนื่องจากสปลิตเฟสมอเตอร์มีแรงบิดเริ่มหมุนค่อนข้างต่ำเพราะว่ากระแสไฟฟ้าในขดลวดสตาร์ตกับขดลวดชุดรันจะต่างเฟสกันเป็นมุมประมาณ 30 องศาทางไฟฟ้า ดังนั้นเมื่อต้องการให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีแรงบิดเริ่มหมุนสูงขึ้นและช่วยลดค่ากระแสไฟฟ้า จึงต้องใช้คาปาซิเตอร์ ต่อเข้ากับวงจรขดลวดชุดสตาร์ตเพื่อให้กระแสไฟฟ้าในขดลวดทั้ง 2 ชุด ที่พันเรียงห่างกัน 90 องศาทางไฟฟ้า และขดลวดชุดสตาร์ตจะต้องต่ออนุกรมกับคาปาซิเตอร์

ข้อ 5 ตอบ คาปาซิเตอร์ที่นำมาใช้กับคาปาซิเตอร์มอเตอร์ แบ่งออกได้ 3 ชนิด คือ

1) คาปาซิเตอร์กระดาษ (Paper Capacitor)
2) คาปาซิเตอร์น้ำมัน (Oil Capacitor)
3) อิเล็กโทรไลติกคาปาซิเตอร์ (Electrolytic Capacitor)

คาปาซิเตอร์ที่นำมาใช้กับมอเตอร์ไฟฟ้าจะทำหน้าที่เป็นตัวเก็บประจุและคายประจุไฟฟ้าตามจังหวะการไหลของไฟฟ้ากระแสสลับหรือสัญญาณรูปคลื่นไซน์

ข้อ 6 ตอบ เชเดดโพลมอเตอร์ ทำงานโดยอาศัยหลักการเคลื่อนที่หรือการหมุนของสนามแม่เหล็กที่เกิดขึ้นในชุดขดลวดหลักที่พันอยู่ในสเตเตอร์ทำหน้าที่เป็นขั้วแม่เหล็กของมอเตอร์ไฟฟ้า ซึ่งออกแบบให้ขดลวดช่วยหมุนมีลักษณะเป็นวงแหวนทองแดงพันไว้ที่บริเวณปลายขั้วแม่เหล็กและลัดวงจรเข้าด้วยกัน เมื่อทำการจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับให้ขดลวดที่สเตเตอร์ของมอเตอร์ไฟฟ้าสร้างเส้นแรงแม่เหล็กเคลื่อนที่ผ่านตัวโรเตอร์ จากนั้นจะสนามแม่เหล็กอีกส่วนหนึ่งเคลื่อนที่ผ่านวงแหวนทองแดง ส่งผลให้เกิดเส้นแรงแม่เหล็กบิดเบี้ยวไป โดยการบิดเบี้ยวไปนี้ทำให้เกิดแรงบิดหมุนขนาดเล็ก ๆ

ข้อ 7 ตอบ เชเดดโพลมอเตอร์มีโครงสร้างและส่วนประกอบที่ไม่ซับซ้อน จึงมีเรื่องที่ต้องบำรุงรักษาอยู่เรื่องเดียว คือ เรื่องระบบการหล่อลื่นของมอเตอร์ไฟฟ้า นิยมนำไปใช้เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า ตัวอย่างเช่น พัดลมระบายอากาศของคอมเพรสเซอร์ในตู้เย็นและตู้แช่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเป่าผม พัดลมขนาดเล็ก

ข้อ 8 ตอบ ยูนิเวอร์แซลมอเตอร์ เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าที่มีแรงบิดเริ่มหมุนสูงมากและความเร็วรอบนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามงานที่ใช้ เมื่อมอเตอร์ไฟฟ้าทำงานในขณะไม่มีโหลดจะมีความเร็วรอบสูงมาก แต่ถ้ามีโหลดมาต่อจะทำให้ความเร็วลดลงตามโหลด กรณีที่มอเตอร์ไฟฟ้ามีโหลดมากความเร็วลดลงและขดลวดของมอเตอร์ไฟฟ้าจะไม่เป็นอันตราย เมื่อไม่มีโหลดมาต่อที่มอเตอร์ไฟฟ้าทำให้ความเร็วรอบสูง ส่งผลให้มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านขดลวดอาร์เมเจอร์ซึ่งมีความต้านทานต่ำ เป็นสาเหตุให้ขดลวดอาร์เมเจอร์ไหม้หรือเสียหายได้ ดังนั้นเมื่อต้องการให้มอเตอร์ไฟฟ้าทำงานจึงต้องนำโหลดมาต่อด้วยเสมอ

ข้อ 9 ตอบ รีพัลชั่นมอเตอร์ เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าที่มีสเตเตอร์เหมือนกับสปลิตเฟสมอเตอร์และมีขดลวดเพียง 1 ชุด ลักษณะเหมือนกับขดลวดชุดรันในสปลิตเฟสมอเตอร์ที่พันลงในร่องของสเตเตอร์ เรียกว่า ขดลวดหลัก โรเตอร์มีลักษณะเหมือนกับอาร์เมเจอร์มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง คือ มีขดลวดพันในร่องสลอตและปลายสายจะต่อตรงที่ขั้วของคอมมิวเตเตอร์ โดยที่แปรงถ่านต่อสายตัวนำถึงกัน มอเตอร์ไฟฟ้าชนิดนี้สามารถปรับความเร็วรอบด้วยการเลื่อนตำแหน่งของแปรงถ่านทำให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีแรงบิดเริ่มหมุนสูง สามารถควบคุมทิศทางการหมุน และความเร็วรอบได้ตามต้องการ

ข้อ 10 ตอบ รีพัลชั่นมอเตอร์ ภายในวงจรเมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับให้กับขดลวดหลัก จะมีสนามแม่เหล็กเกิดขึ้น โดยการเหนี่ยวนำให้เกิดแรงดันไฟฟ้า และกระแสไฟฟ้าในโรเตอร์ เมื่อตำแหน่งแปรงถ่านเลื่อนออกจากแนวแกนของขั้วแม่เหล็กไปในทิศทางตามเข็มนาฬิกา 15 องศาทางไฟฟ้า โดยจะมีกระแสไฟฟ้าเหนี่ยวนำเกิดขึ้นในขดลวดโรเตอร์ จึงทำให้เกิดขั้วแม่เหล็กที่มีขั้วเหมือนกับขั้วแม่เหล็กบนสเตเตอร์ ขั้วแม่เหล็กจะทำมุมเยื้องกันประมาณ 15 องศาทางไฟฟ้า ส่งผลให้โรเตอร์หมุนไปในทิศทางตามเข็มนาฬิกา

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 4

ข้อ 1 ตอบ ค. 120 องศาทางไฟฟ้า

ข้อ 2 ตอบ ก. เครื่องกลึง

ข้อ 3 ตอบ ง. สลิปริงมอเตอร์

ข้อ 4 ตอบ ก. ซิงโครนัสมอเตอร์

ข้อ 5 ตอบ ค. ความเร็วสลิป

ข้อ 6 ตอบ ง. 3,000 รอบต่อนาที

ข้อ 7 ตอบ ง. สามารถต่อใช้งานให้เป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้

ข้อ 8 ตอบ ข. 3 %

ข้อ 9 ตอบ ก. 12.5 เฮิรตซ์

ข้อ 10 ตอบ ค. 125 โวลต์

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 4

ข้อ 1 ตอบ ข. 120 องศาทางไฟฟ้า

ข้อ 2 ตอบ ง. เครื่องกลึง

ข้อ 3 ตอบ ก. สลิปริงมอเตอร์

ข้อ 4 ตอบ ค. ซิงโครนัสมอเตอร์

ข้อ 5 ตอบ ข. ความเร็วสลิป

ข้อ 6 ตอบ ก. 3,000 รอบต่อนาที

ข้อ 7 ตอบ ข. สามารถต่อใช้งานให้เป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้

ข้อ 8 ตอบ ค. 3 %

ข้อ 9 ตอบ ง. 12.5 เฮิรตซ์

ข้อ 10 ตอบ ข. 125 โวลต์

เฉลยแบบฝึกหัดประจำบทที่ 4

ข้อ 1 ตอบ

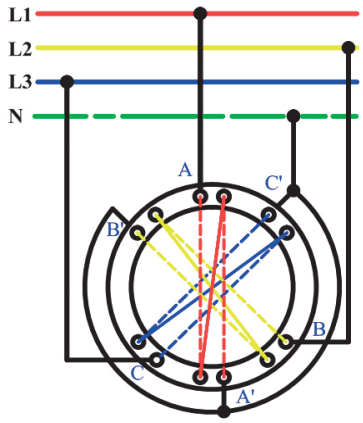

ข้อ 2 ตอบ

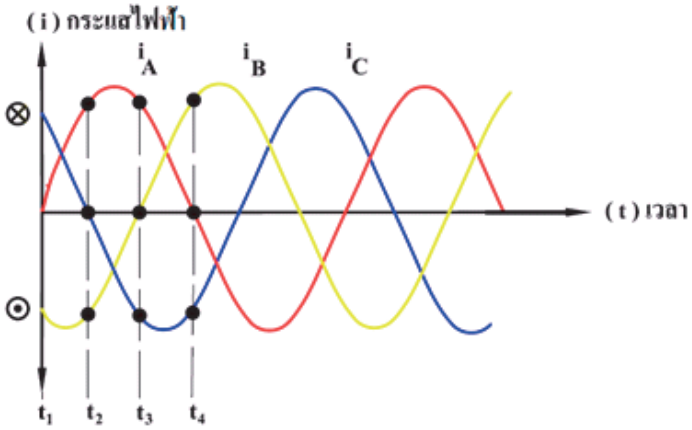

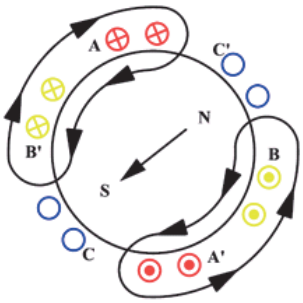

ณ เวลา t_2

ข้อ 3 ตอบ มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก ซึ่งภายในร่องสลอตที่สเตเตอร์จะพันขดลวดไว้จำนวน 3 ชุด ใช้กับระบบไฟฟ้า 3 เฟส ขดลวดวางห่างกัน 120 องศาทางไฟฟ้า การทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าอาศัยหลักการสนามแม่เหล็กหมุนเมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้า 3 เฟส ให้กับมอเตอร์ไฟฟ้าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของสนามแม่เหล็กที่สเตเตอร์ โดยการหมุนตัดผ่านกับขดลวดตัวนำในโรเตอร์ที่วางอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดแรงดันไฟฟ้าเหนี่ยวนำที่ขดลวดตัวนำภายในโรเตอร์ แต่ถ้าขดลวดตัวนำของโรเตอร์ถูกต่อให้ครบวงจรจะมีกระแสไฟฟ้าไหลในตัวนำและสร้างสนามแม่เหล็กขึ้นที่โรเตอร์ ทำให้เกิดแรงผลักกันระหว่างที่สเตเตอร์กับโรเตอร์ ส่งผลให้เกิดแรงบิดขึ้นและโรเตอร์หมุนไปตามทิศทางของสนามแม่เหล็กหมุน

ข้อ 4 ตอบ มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบพันขดลวด เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าที่มีส่วนประกอบของสเตเตอร์เหมือนกับมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก จะแตกต่างกันเฉพาะในส่วนของโรเตอร์ มอเตอร์ไฟฟ้าชนิดนี้จึงนิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า **สลิปริงมอเตอร์** ในการควบคุมความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้าทำได้โดยการเพิ่มหรือลดค่าความต้านทานภายนอกที่ต่อผ่านทางวงแหวนสลิปริง ซึ่งมอเตอร์ไฟฟ้าจะมีแรงบิดเริ่มหมุนสูง และขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าหมุนด้วยความเร็วรอบปกติ สลิปริงจะถูกลัดวงจร ทำให้โรเตอร์ทำงานแบบกรงกระรอก หลักการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าอาศัยการเกิดสนามแม่เหล็กหมุนที่สเตเตอร์และทำให้โรเตอร์หมุนไปได้ ซึ่งจะเหมือนกับมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก โดยจะแตกต่างกันที่วิธีการต่อวงจรให้มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุน

ข้อ 5 ตอบ ซิงโครนัสมอเตอร์ การทำงานเมื่อป้อนแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส ให้ขดลวดสเตเตอร์ของมอเตอร์ไฟฟ้าจะทำให้เกิดสนามแม่เหล็กหมุนขึ้นที่ขดลวดสเตเตอร์ หมุนด้วยความเร็วสนามแม่เหล็กหมุนหรือความเร็วซิงโครนัส ซึ่งในนั้นโรเตอร์ ซึ่งหมุนไปในทิศทางเดียวกับสนามแม่เหล็กหมุน โดยมีความเร็วใกล้เคียงกันและทำการจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงเข้าที่ขดลวดหน่วงที่โรเตอร์ เพื่อสร้างขั้วแม่เหล็กขึ้นมาให้ดึงดูดติดกับสนามแม่เหล็กหมุนที่สเตเตอร์ทำให้โรเตอร์หมุนไปพร้อมกับความเร็วสนามแม่เหล็กหมุน ซึ่งมีความคงที่ตลอดระยะเวลาการทำงาน ซิงโครนัสมอเตอร์สามารถทำงานได้ทั้งในขณะที่ค่าตัวประกอบกำลังล้าหลัง นำหน้า และเป็นหนึ่ง โดยความเร็วรอบไม่เปลี่ยนแปลง ในการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวประกอบกำลังของซิงโครนัสมอเตอร์ทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงค่ากระแสไฟฟ้ากระตุ้นขดลวดที่โรเตอร์ ซึ่งทำให้กำลังอินพุตของมอเตอร์ไฟฟ้ามีค่าคงที่เหมือนเดิม

ข้อ 6 ตอบ แสดงค่าความเร็วซิงโครนัสของมอเตอร์ไฟฟ้าที่มีขั้วแม่เหล็กและความถี่แหล่งจ่ายไฟฟ้าต่างกัน

จำนวนขั้วแม่เหล็ก (P)	**ความเร็วซิงโครนัส (N_S)**		
	f = 200 Hz	**f = 150 Hz**	**f = 100 Hz**
2 ขั้ว	12,000 รอบ	9,000 รอบ	6,000 รอบ
4 ขั้ว	6,000 รอบ	4,500 รอบ	3,000 รอบ
6 ขั้ว	4,000 รอบ	3,000 รอบ	2,000 รอบ
8 ขั้ว	3,000 รอบ	2,250 รอบ	1,500 รอบ

ข้อ 7 ตอบ **ความเร็วซิงโครนัส หรือ ความเร็วสนามแม่เหล็กหมุน** คือ ความเร็วรอบของโรเตอร์ที่หมุนด้วยความเร็วรอบเดียวกับความเร็วซิงโครนัส ซึ่งโรเตอร์เกิดขั้วแม่เหล็กคงที่และขั้วแม่เหล็กที่โรเตอร์จะเกาะติดกับขั้วแม่เหล็กที่สเตเตอร์และหมุนไปพร้อมกัน

ความเร็วโรเตอร์ คือ ความเร็วรอบที่สามรถวัดได้จากแกนเพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า และในมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ ความเร็วของโรเตอร์จะหมุนด้วยความเร็วรอบที่ต่ำกว่าความเร็วซิงโครนัสเสมอ

ข้อ 8 ตอบ มาตรฐานสีของสายไฟฟ้าในระบบไฟฟ้า 3 เฟส 5 สาย เป็นระบบที่ใช้กับมอเตอร์ไฟฟ้าที่เป็นตามมาตรฐานทางไฟฟ้าที่มีการกำหนดสีของสายไฟฟ้าที่นำมาต่อใช้งานซึ่งประกอบสายเส้นไฟ คือ สีน้ำตาล - สีดำ - สีเทา , สายนิวทรัล คือ สีฟ้า และสายกราวด์ คือ สีขียวหรือสีเขียวแถบเหลือง

ข้อ 9 ตอบ มอเตอร์ไฟฟ้าจะไม่มีแรงดันไฟฟ้าเหนี่ยวนำ ไม่มีกระแสไฟฟ้า และความถี่เกิดขึ้นภายในโรเตอร์ เมื่อโรเตอร์มีความเร็วรอบเท่ากับความเร็วซิงโครนัส จะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้าไม่มีค่าสลิป (S = 0)

ข้อ 10 ตอบ (ก) ค่าสลิป (S)

เมื่อ $N_s = \frac{120f}{P}$

$N_s = \frac{120 \times 60}{6}$

$N_s = 1,200$ รอบต่อนาที

และ เมื่อโรเตอร์ที่หมุนด้วยความเร็วรอบ 1,140 รอบต่อนาที (N_r)

$S = \frac{Ns - Nr}{Ns}$

$S = \frac{1,200 - 1,140}{1,500}$

$S = 0.05$

(ข) แรงดันไฟฟ้าเหนี่ยวนำในโรเตอร์ต่อเฟสขณะโรเตอร์หยุดอยู่กับที่ เมื่อขดลวดสเตเตอร์ต่อแบบเดลตา

$V_L = V_{ph} = 220$ โวลต์

$E_2 = V \times \frac{N_2}{N_1}$

$E_2 = 220 \times \frac{50}{100}$

$E_2 = 110$ โวลต์

(ค) แรงดันไฟฟ้าเหนี่ยวนำในโรเตอร์ต่อเฟสขณะโรเตอร์หมุน

เมื่อ $E_r = SE_2$

$E_r = 0.05 \times 110$

$E_r = 5.5$ โวลต์

(ง) ความถี่โรเตอร์

เมื่อ $f_2 = Sf$

$f_2 = 0.05 \times 60$

$f_2 = 3$ เฮิรตซ์

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 5

ข้อ 1 ตอบ ง. ลดการกระชากของกระแสไฟฟ้าขณะเริ่มหมุน

ข้อ 2 ตอบ ข. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส แบบโรเตอร์กรงกระรอก

ข้อ 3 ตอบ ก. 1,500 รอบต่อนาที

ข้อ 4 ตอบ ง. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส แบบวาวด์โรเตอร์

ข้อ 5 ตอบ ค. รีโอสแตด

ข้อ 6 ตอบ ค. การเปลี่ยนแปลงค่าความถี่

ข้อ 7 ตอบ ก. การสลับปลายสายขดลวดสเตเตอร์

ข้อ 8 ตอบ ข. แบบ PWM

ข้อ 9 ตอบ ค. การเบรกของมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 10 ตอบ ง. ขนาดและจำนวนของมอเตอร์ไฟฟ้า

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 5

ข้อ 1 ตอบ ค. ลดการกระชากของกระแสไฟฟ้าขณะเริ่มหมุน

ข้อ 2 ตอบ ง. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส แบบโรเตอร์กรงกระรอก

ข้อ 3 ตอบ ง. 1,500 รอบต่อนาที

ข้อ 4 ตอบ ข. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส แบบวาวด์โรเตอร์

ข้อ 5 ตอบ ก. รีโอสแตด

ข้อ 6 ตอบ ก. การเปลี่ยนแปลงค่าความถี่

ข้อ 7 ตอบ ข. การสลับปลายสายขดลวดสเตเตอร์

ข้อ 8 ตอบ ค. แบบ PWM

ข้อ 9 ตอบ ก. การเบรกของมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 10 ตอบ ค. ขนาดและจำนวนของมอเตอร์ไฟฟ้า

เฉลยฝึกหัดประจำบทที่ 5

ข้อ 1 ตอบ สามารถนำไปใช้ในการควบคุมการเริ่มหมุนและปรับความเร็วรอบของมอเตอร์ได้ เริ่มจากการปรับแรงดันไฟฟ้าให้เพิ่มขึ้นซึ่งจะช่วยลดการกระชากของกระแสไฟฟ้าในขณะที่เริ่มหมุนได้ การลดกระแสไฟฟ้าในขณะเริ่มหมุนนั้นมีความจำเป็นมากสำหรับการใช้งานมอเตอร์ไฟฟ้าขนาดใหญ่และจะช่วยลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับโหลดได้

ข้อ 2 ตอบ การควบคุมความเร็วรอบด้วยวิธีการเปลี่ยนแปลงจำนวนขั้วแม่เหล็ก

ข้อ 3 ตอบ ส่งผลให้ขั้วแม่เหล็กมีจำนวนมากขึ้นจาก 4 ขั้วแม่เหล็ก เป็น 8 ขั้วแม่เหล็ก

ข้อ 4 ตอบ ขดลวดสเตเตอร์มี 2 ชุด (8/4 ขดลวดมี 2 ความเร็ว และ 6P ขดลวดมีความเร็วเดียว)

ข้อ 5 ตอบ การเพิ่มความต้านทานเข้าไปในวงจรโรเตอร์มาก ๆ จะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้าเกิดการสูญเสียมากขึ้นและมีค่าสลิปสูงขึ้น (ความเร็วรอบลดลง) เป็นสาเหตุที่ทำให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีประสิทธิภาพลดลง

ข้อ 6 ตอบ 2 ขั้วแม่เหล็ก มีความเร็วรอบเท่ากับ 4,800 รอบ/นาที (Revolution Per Minute)
4 ขั้วแม่เหล็ก มีความเร็วรอบเท่ากับ 2,400 รอบ/นาที
6 ขั้วแม่เหล็ก มีความเร็วรอบเท่ากับ 1,600 รอบ/นาที
8 ขั้วแม่เหล็ก มีความเร็วรอบเท่ากับ 1,200 รอบ/นาที
10 ขั้วแม่เหล็ก มีความเร็วรอบเท่ากับ 960 รอบ/นาที

ข้อ 7 ตอบ อินเวอร์เตอร์ที่นิยมใช้งานในปัจจุบันเป็นแบบ PWM (Pulse Width Modulation) หมาถึง การปรับความกว้างของพัลซ์โดยการนำเอา 2 สัญญาณมาเปรียบเทียบกัน และ 2 สัญญาณที่ว่านี้ก็ คือ สัญญาณสามเหลี่ยม (Triangle Wave) กับสัญญาณที่ต้องการปรับความกว้างของพัลซ์

ข้อ 8 ตอบ ภายในโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไปจึงนิยมใช้อินเวอร์เตอร์ในการควบคุมความเร็วของมอเตอร์ไฟฟ้า เนื่องจากสามารถควบคุมให้มอเตอร์หมุนด้วยความเร็วรอบคงที่และสามารถปรับความเร็วไปที่ความเร็วต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีความเที่ยงตรงสูง รวมถึงให้ความเร็วเหมาะสมกับความเร็วของกระบวนการผลิต

ข้อ 9 ตอบ ภายในอินเวอร์เตอร์จะมีวงจรที่ทำหน้าที่รับพลังงานที่เกิดจากการ ผลิตพลังงานไฟฟ้าย้อนกลับ ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการเบรกของมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 10 ตอบ

1) พิจารณาว่าอินเวอร์เตอร์สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้มอเตอร์ไฟฟ้าได้ตามที่ต้องการหรือไม่
2) พิจารณาว่าอินเวอร์เตอร์มีความสามารถในการรับคืนและสามารถที่จะใช้พลังงานไฟฟ้านี้ให้หมดไป
3) พิจารณาจากขนาดและจำนวนมอเตอร์ไฟฟ้า โดยให้เลือกอินเวอร์เตอร์ที่มีพิกัดกระแสไฟฟ้ามากกว่าผลรวมกระแสไฟฟ้าของมอเตอร์ไฟฟ้าทุกตัว

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 6

ข้อ 1 ตอบ ค. สปลิตเฟสมอเตอร์

ข้อ 2 ตอบ ง. การบันทึกข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 3 ตอบ ข. จำนวน 4 จุด

ข้อ 4 ตอบ ก. ไมล่า

ข้อ 5 ตอบ ง. ลวดทองแดงเบอร์ 22 และ 27 (S.W.G.)

ข้อ 6 ตอบ ค. จำนวน 4 ชุด

ข้อ 7 ตอบ ก. ต้นสาย คือ R1 ปลายสาย คือ R1′

ข้อ 8 ตอบ ค. สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

ข้อ 9 ตอบ ข. แบบขนาน

ข้อ 10 ตอบ ค. อุณหภูมิ 150˚C

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 6

ข้อ 1 ตอบ ง. สปลิตเฟสมอเตอร์

ข้อ 2 ตอบ ข. การบันทึกข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 3 ตอบ ค. จำนวน 4 จุด

ข้อ 4 ตอบ ง. ไมล่า

ข้อ 5 ตอบ ก. ลวดทองแดงเบอร์ 22 และ 27 (S.W.G.)

ข้อ 6 ตอบ ข. จำนวน 4 ชุด

ข้อ 7 ตอบ ค. ต้นสาย คือ R1 ปลายสาย คือ R1′

ข้อ 8 ตอบ ก. สวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

ข้อ 9 ตอบ ง. แบบขนาน

ข้อ 10 ตอบ ข. อุณหภูมิ 150˚C

เฉลยฝึกหัดประจำบทที่ 6

ข้อ 1 ตอบ การถอดส่วนประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า 1 เฟส มี 5 ขั้นตอน

1) การบันทึกข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า
2) การทำเครื่องหมายที่โครงมอเตอร์ไฟฟ้า
3) การถอดฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า
4) การถอดโรเตอร์ออกจากฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า
5) การรื้อขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 2 ตอบ การถอดฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า เมื่อทำเครื่องหมายที่ฝาปิดหัวและท้ายมอเตอร์ไฟฟ้า ให้ใช้ไขควงแฉกหรือประแจปากตายขันสลักเกลียวที่ยึดฝาปิดหัวและท้ายทั้ง 4 จุด ขณะที่ดึงสลักเกลียวออกควรระมัดระวังไม่เกลียวชำรุด และสังเกตที่บริเวณฝาปิดจะพบว่าร่องห่างระหว่างฝาปิดกับโครง โดยให้ใช้ค้อนพลาสติกเคาะไขควงปากแบนเบา ๆ เพื่อให้ฝาปิดแยกออกจากโครง หลังจากนั้นใช้ค้อนพลาสติกเคาะเบา ๆ เข้าที่เพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่อให้ด้านที่มีสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางหลุดออกมา

ข้อ 3 ตอบ สิ่วสกัดขดลวดทางด้านที่ต่อวงจรขดลวดออก หรือใช้คีมตัดขดลวดออกตามแนวกึ่งกลางของขดลวดที่ยื่นออกมานอกขอบของสลอตและตัดขดลวดเพียงด้านเดียว

ข้อ 4 ตอบ ใช้เป็นรองรับการพันขดลวดรันและขดลวดสตาร์ตที่พันลงไว้ในร่องสลอต โดยคั่นอยู่ระหว่างแกนเหล็กสเตเตอร์กับขดลวด และคั่นอยู่ระหว่างขดลวดทั้ง 2 ชุด ที่พันลงในสลอตเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้แกนเหล็กสัมผัสกับขดลวดและขดลวดทั้ง 2 ชุด สัมผัสถึงกันโดยตรงช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการลัดวงจรภายในมอเตอร์ไฟฟ้าได้

ข้อ 5 ตอบ การเริ่มพันขดลวดชุดรัน เลือกใช้เส้นลวดทองแดงเบอร์ 22 S.W.G จะเริ่มพันจากขดลวดขดเล็ก (จำนวน 44 รอบ) ต่อด้วยการพันขดลวดขดกลาง(จำนวน 60 รอบ) และขดลวดขดใหญ่ (จำนวน 67 รอบ) เมื่อพันขดลวดแต่ละขดเสร็จให้นำเชือกมามัดขดลวดไว้ด้วย สำหรับขดลวดชุดที่ 2 ชุดที่ 3 และชุดที่ 4 ปฏิบัติเหมือนกับการพันขดลวดชุดที่ 1

สำหรับการพันขดลวดชุดสตาร์ต เลือกใช้เส้นลวดทองแดงเบอร์ 28 S.W.G. การพันขดลวดชุดที่ 1 และชุดที่ 3 มีขดลวดจำนวน 3 ขด พันเหมือนกับขดลวดชุดรัน ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 35 รอบ) ขดกลาง (จำนวน 41 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 47 รอบ) สำหรับ การพันขดลวดขดลวดชุดที่ 2 และชุดที่ 4 มีขดลวดจำนวน 2 ขด ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 34 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 44 รอบ) การพันขดลวดทั้ง 2 ชุด ให้พันขดลวดขดเล็กก่อนต่อด้วยขดใหญ่ต่อไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อ 6 ตอบ กำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดชุดรัน โดยใช้วิธีการดังนี้ เมื่อขดลวดชุดรันมีจำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ R1 และปลายขดลวด คือ R1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ R2 และปลายขดลวด คือ R2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ R3 และปลายขดลวด คือ R3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ R4 และปลายขดลวด คือ R4′

กำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดชุดสตาร์ต ซึ่งขดลวดชุดสตาร์ตมีจำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ S1 และปลายขดลวด คือ S1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ S2 และปลายขดลวด คือ S2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ S3 และปลายขดลวด คือ S3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ S4 และปลายขดลวด คือ S4′

ข้อ 7 ตอบ การลงขดลวดชุดรันในร่องสลอต

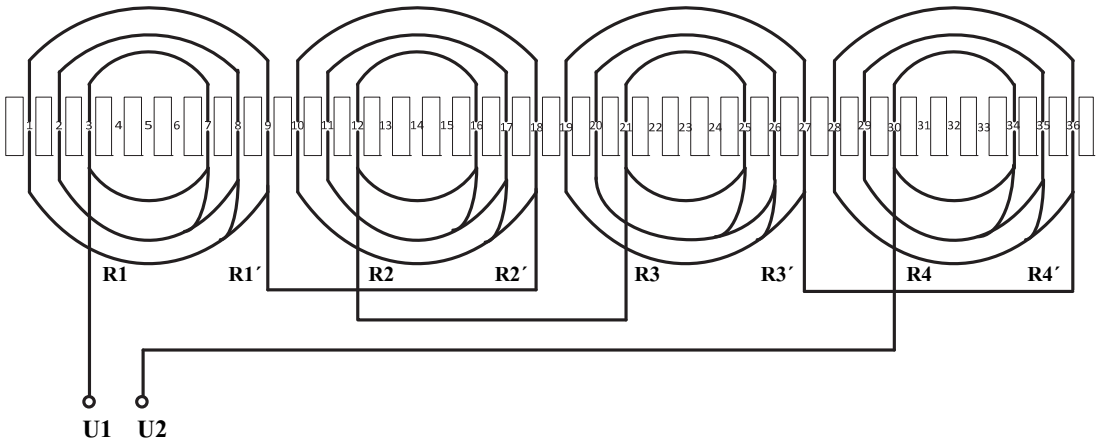

ข้อ 8 ตอบ การลงขดลวดชุดสตาร์ตในร่องสลอต

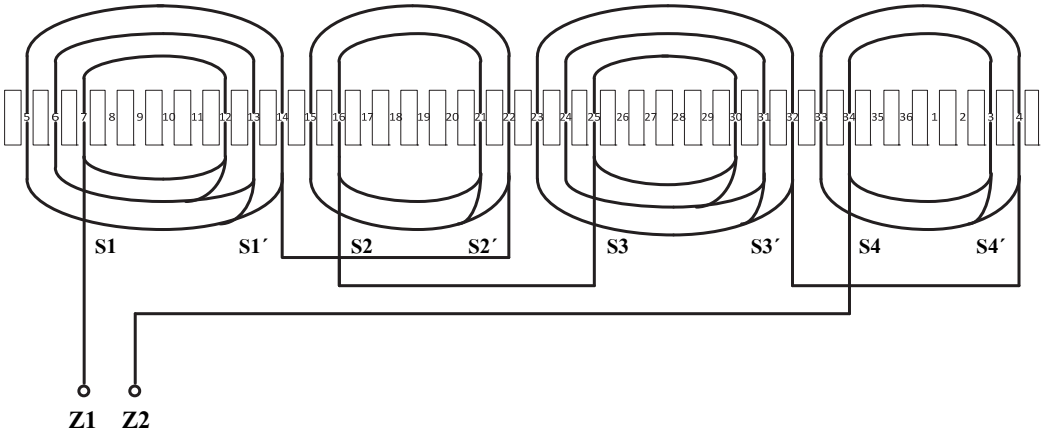

ข้อ 9 ตอบ การต่อวงจรขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ตเพื่อการนำไปใช้งาน การต่อวงจรทั้งขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ต จะต่อแบบต้นสายต่อเข้ากับต้นสาย และปลาสายต่อเข้ากับปลายสาย เมื่อต่อวงจรขดลวดชุดรันจะเหลือสายต่อวงจรใช้งาน 2 เส้น คือ U1 , U2 และวงจรขดลวดชุดสตาร์ตจะเหลือสายต่อวงจรใช้งาน 2 เส้น คือ Z1 , Z2 ในขดลวดชุดสตาร์ตจะต่ออนุกรมกับสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

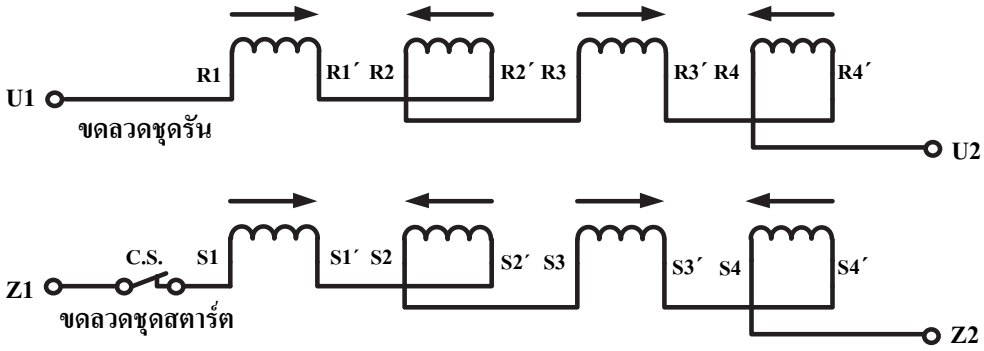

ข้อ 10 ตอบ 1) นำต้นสายและปลายสายของขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ตมาต่อขนานกัน โดยให้ ขั้ว U1 ต่อเข้ากับ Z1 และ ขั้ว U2 ต่อเข้ากับ Z2 มอเตอร์ไฟฟ้าจะมีปลายสายสำหรับต่อใช้งานจำนวน 2 เส้น โดยต่อเข้ากับเซอร์กิตเบรกเกอร์ ที่ประกอบด้วยสายมีไฟ (Line) และสายนิวทรัล (Neutral) เป็นระบบไฟฟ้า 220 โวลต์ และความถี่ 50 เฮิรตซ์

2) ทำการวัดค่ากระแสไฟฟ้าของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยใช้แคลมป์มิเตอร์ คีบสายไฟฟ้าเส้นใดเส้นหนึ่งที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้และสังเกตการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าว่ามีเสียงดัง หรือมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติหรือไม่

3) ทำการวัดความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการใช้เครื่องมือวัดความเร็วรอบแบบดิจิตอลจี้สัมผัสกับแกนเพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่าความเร็วรอบที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้

4) ทำการกลับทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการสลับขั้วสาย ให้ ขั้ว U1 ต่อเข้ากับ Z2และ ขั้ว U2 ต่อเข้ากับ Z1 ต่อกับแรงดันไฟฟ้า 220 โวลต์ ซึ่งจะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้ากลับทิศทางการหมุนได้ เปรียบเทียบกระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 7

ข้อ 1 ตอบ ก. มอเตอร์ไฟฟ้า โรเตอร์แบบกรงกระรอก

ข้อ 2 ตอบ ง. ขนาดแรงม้ามอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 3 ตอบ ข. จำนวน 3 จุด

ข้อ 4 ตอบ ค. ป้องกันการลัดวงจรระหว่างขดลวด

ข้อ 5 ตอบ ข. ลวดทองแดงเบอร์ 22.5 (S.W.G.)

ข้อ 6 ตอบ ค. จำนวน 4 ชุด

ข้อ 7 ตอบ ง. ต้นสาย คือ W1 ปลายสาย คือ W2

ข้อ 8 ตอบ ก. สลับต้นสายเพียงคู่เดียว

ข้อ 9 ตอบ ค. แบบสตาร์

ข้อ 10 ตอบ ง. อุณหภูมิ 90˚C

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 7

ข้อ 1 ตอบ ง. มอเตอร์ไฟฟ้า โรเตอร์แบบกรงกระรอก

ข้อ 2 ตอบ ก. ขนาดแรงม้ามอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 3 ตอบ ค. จำนวน 3 จุด

ข้อ 4 ตอบ ง. ป้องกันการลัดวงจรระหว่างขดลวด

ข้อ 5 ตอบ ค. ลวดทองแดงเบอร์ 22.5 (S.W.G.)

ข้อ 6 ตอบ ข. จำนวน 4 ชุด

ข้อ 7 ตอบ ก. ต้นสาย คือ W1 ปลายสาย คือ W2

ข้อ 8 ตอบ ข. สลับต้นสายเพียงคู่เดียว

ข้อ 9 ตอบ ง. แบบสตาร์

ข้อ 10 ตอบ ก. อุณหภูมิ 90˚C

เฉลยฝึกหัดประจำบทที่ 7

ข้อ 1 ตอบ การถอดฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า เมื่อทำเครื่องหมายที่ฝาปิดหัวและท้ายมอเตอร์ไฟฟ้า ให้ใช้ไขควงแฉกหรือประแจปากตายขันสลักเกลียวที่ยึดฝาปิดหัวและท้ายทั้ง 3 จุด ขณะที่ดึงสลักเกลียวออกควรระมัดระวังไม่เกลียวชำรุด และสังเกตที่บริเวณฝาปิด จะพบว่าร่องห่างระหว่างฝาปิดกับโครง โดยให้ใช้ค้อนพลาสติกเคาะไขควงปาก แบนเบา ๆ เพื่อให้ฝาปิดแยกออกจากโครง หลังจากนั้นใช้ค้อนพลาสติกเคาะเบา ๆ เข้าที่เพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่อให้ด้านหนึ่งหลุดออกมา

ข้อ 2 ตอบ มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก เป็นมอเตอร์ไฟฟ้าที่นิยมนำไปติดตั้งเป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น เครื่องกลึง และเครื่องกัด

ข้อ 3 ตอบ ฉนวนไมล่า ทำหน้าที่รองรับการพันขดลวดทั้ง 3 เฟส ที่พันลงไว้ในร่องสลอต เป็นฉนวนคั่นอยู่ระหว่างแกนเหล็กสเตเตอร์กับขดลวดและคั่นระหว่างขดลวดทั้ง 3 เฟส ที่พันลงในสลอต ทั้งนี้เพื่อไม่ให้แกนเหล็กสัมผัสกับขดลวดและขดลวดทั้ง 3 เฟส สัมผัสถึงกันโดยตรงช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการลัดวงจรภายในมอเตอร์ไฟฟ้าได้

ข้อ 4 ตอบ ภายในร่องสลอตของมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส จะพันขดลวดลงในร่องสลอตไว้ทั้งหมด จำนวน 12 ชุด ซึ่งในแต่ละเฟสจะประกอบด้วยจำนวนชุดขดลวดดังนี้
เฟส A ประกอบด้วยชุดขดลวดจำนวน 4 ชุด คือ ชุดที่ 1 - ชุดที่ 4
เฟส B ประกอบด้วยชุดขดลวดจำนวน 4 ชุด คือ ชุดที่ 5 - ชุดที่ 8
เฟส C ประกอบด้วยชุดขดลวดจำนวน 4 ชุด คือ ชุดที่ 9 - ชุดที่ 12

ข้อ 5 ตอบ การทำแบบฟอร์มของขดลวดด้วยไม้อัด ให้นำไม้อัดหนาขนาด 8 มิลลิเมตร หรือ 0.8 เซนติเมตร มีขนาด 5"× 5" จำนวน 3 แผ่น มาตัดตามขนาดของบ่วงที่ได้ทำการวัดไว้ เจาะรูตรงกลางและตกแต่งให้ได้ตามขนาด และการทำไม้ประกบด้านข้างแบบฟอร์มของขดลวด นำไม้อัดหนาขนาด 4 มิลลิเมตร หรือ 0.4 เซนติเมตร ขนาด 6"× 6" จำนวน 5 แผ่น ตัดให้มีขนาดใหญ่กว่าแบบฟอร์มของขดลวด เมื่อต้องการพันขดลวดก็นำไม้มาประกบด้านข้างช่วยให้ขดลวดมีความเป็นระเบียบ

ข้อ 6 ตอบ กำหนดรหัสชุดขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า เฟส A

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ A1 และปลายขดลวด คือ A1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ A2 และปลายขดลวด คือ A2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ A3 และปลายขดลวด คือ A3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ A4 และปลายขดลวด คือ A4′

กำหนดรหัสชุดขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า เฟส B

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ B1 และปลายขดลวด คือ B1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ B2 และปลายขดลวด คือ B2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ B3 และปลายขดลวด คือ B3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ B4 และปลายขดลวด คือ B4′

กำหนดรหัสชุดขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า เฟส C

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ C1 และปลายขดลวด คือ C1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ C2 และปลายขดลวด คือ C2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ C3 และปลายขดลวด คือ C3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ C4 และปลายขดลวด คือ C4′

ข้อ 7 ตอบ ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส A ลงในร่องสลอต

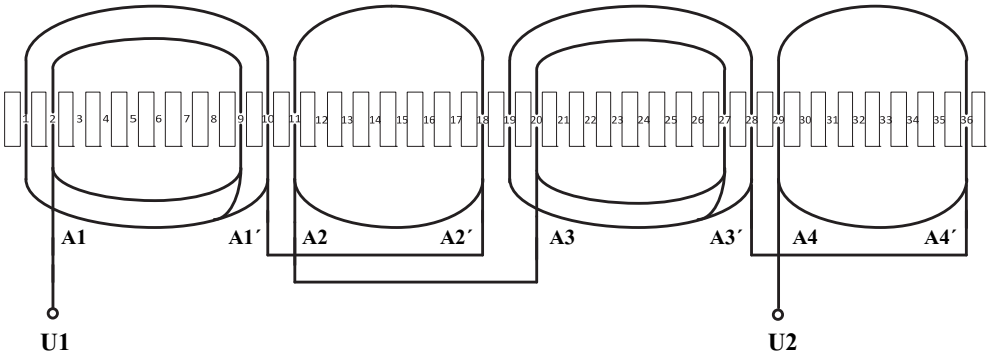

ข้อ 8 ตอบ ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส B ลงในร่องสลอต

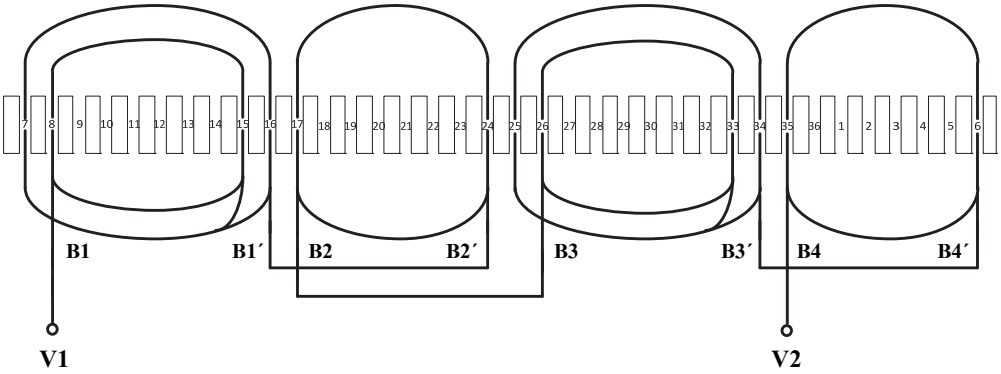

ข้อ 9 ตอบ ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส C ลงในร่องสลอต

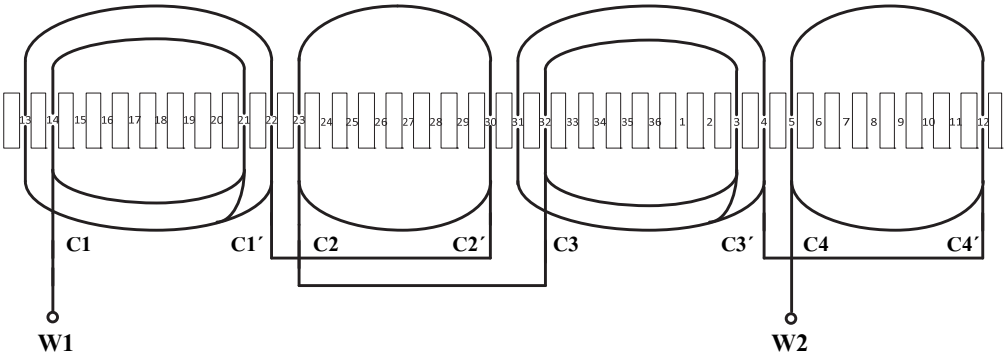

ข้อ 10 ตอบ 1) ให้นำต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส A** ต้นสาย คือ U1 ปลายสาย คือ U2 สำหรับต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส B** ต้นสาย คือ V1 ปลายสาย คือ V2 และสำหรับต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส C** ต้นสาย คือ W1 ปลายสาย คือ W2 การต่อวงจรขดลวดในการเริ่มหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส จะนิยมต่อวงจรขดลวดแบบสตาร์ เนื่องจากมอเตอร์ไฟฟ้าใช้กระแสไฟฟ้าเริ่มหมุนน้อย วิธีการต่อให้นำปลายสายของขดลวด U2 , V2 , W2 มาต่อร่วมเป็นจุดเดียวกัน และต้นสายที่เหลืออีก 3 เส้น คือ U1 , V1 , W1 โดยต่อเข้ากับเซอร์กิตเบรกเกอร์ ประกอบด้วยสายมีไฟจำนวน 3 เส้น คือ L1 , L2 , L3 ที่ระบบแรงดันไฟฟ้า 380 โวลต์ และความถี่ 50 เฮิรตซ์

2) ทำการวัดค่ากระแสไฟฟ้าของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยใช้แคลมป์มิเตอร์ คีบสายไฟฟ้าเส้นใดเส้นหนึ่งที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้าพร้อมทั้งจดบันทึกกระแสไฟฟ้าที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้และสังเกตการณ์ทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าว่ามีเสียงดัง หรือมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติหรือไม่

3) ทำการวัดความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการใช้เครื่องมือวัดความเร็วรอบแบบดิจิตอลจี้สัมผัสกับแกนเพลาของมอเตอร์ไฟฟ้าพร้อมทั้งจดบันทึกค่าความเร็วรอบที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้

4) ทำการกลับทิศทางการหมุนมอเตอร์ไฟฟ้า ทำการสลับสายไฟฟ้าที่ป้อนให้กับมอเตอร์ไฟฟ้าหรือต้นสายเพียงคู่เดียว ตัวอย่างเช่น L1 สลับกับ L2 , L1 สลับกับ L3 , หรือ L2 สลับกับ L3 ก็จะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้า กลับทิศทางการหมุนได้ โดยเปรียบเทียบค่ากระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนบทที่ 8

ข้อ 1 ตอบ ข. รีเลย์ป้องกันกระแสเกิน

ข้อ 2 ตอบ ค. ระบายความร้อนไม่ดี

ข้อ 3 ตอบ ง. สำหรับต่อโหลดทางกล

ข้อ 4 ตอบ ก. ป้องกันไม่ให้มอเตอร์ไฟฟ้าหยุดหมุนโดยไม่มีการวางแผน

ข้อ 5 ตอบ ค. ขดลวดส่วนหนึ่งไหม้

ข้อ 6 ตอบ ข. ตลับลูกปืนเสียหาย

ข้อ 7 ตอบ ง. มอเตอร์ไฟฟ้ามีอุณหภูมิสูง

ข้อ 8 ตอบ ก. ลดโอกาสและความเสี่ยงไม่ให้มอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 9 ตอบ ค. ขอบเขตการใช้งานมอเตอร์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 10 ตอบ ง. สัญลักษณ์บริษัทผู้ผลิต

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนบทที่ 8

ข้อ 1 ตอบ ค. รีเลย์ป้องกันกระแสเกิน

ข้อ 2 ตอบ ข. ระบายความร้อนไม่ดี

ข้อ 3 ตอบ ก. สำหรับต่อโหลดทางกล

ข้อ 4 ตอบ ง. ป้องกันไม่ให้มอเตอร์ไฟฟ้าหยุดหมุนโดยไม่มีการวางแผน

ข้อ 5 ตอบ ข. ขดลวดส่วนหนึ่งไหม้

ข้อ 6 ตอบ ค. ตลับลูกปืนเสียหาย

ข้อ 7 ตอบ ก. มอเตอร์ไฟฟ้ามีอุณหภูมิสูง

ข้อ 8 ตอบ ง. ลดโอกาสและความเสี่ยงไม่ให้มอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 9 ตอบ ข. ขอบเขตการใช้งานมอเตอร์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 10 ตอบ ก. สัญลักษณ์บริษัทผู้ผลิต

เฉลยฝึกหัดประจำบทที่ 8

ข้อ 1 ตอบ 1) การตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่กัดกร่อนมอเตอร์ไฟฟ้า

2) การตรวจสอบขดลวดภายในมอเตอร์ไฟฟ้า

3) การตรวจสอบตลับลูกปืนมอเตอร์ไฟฟ้า

4) การตรวจสอบสภาพการหล่อลื่นมอเตอร์ไฟฟ้า

5) การตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่กัดกร่อนมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 2 ตอบ เกิดผลให้การระบายความร้อนทำได้ไม่ดี ซึ่งจะเป็นตัวนำความชื้น ส่งผลให้ฉนวนที่เคลือบอยู่บนลวดทองแดงเสื่อมสภาพ

ข้อ 3 ตอบ การบำรุงรักษามอเตอร์ไฟฟ้าแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) การบำรุงรักษาเชิงป้องกัน การบำรุงรักษาในลักษณะนี้จะมีการตั้งเวลาชั่วโมงในการทำงาน แต่ละค่าของชั่วโมงการทำงานจะมีลักษณะการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน

2) การบำรุงรักษาเชิงพยากรณ์ การบำรุงรักษาในลักษณะนี้จะมีการตั้งชั่วโมงการทำงานเพื่อเข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูลจากการตรวจสอบนี้ไปวิเคราะห์ดูแนวโน้มปัญหาและเพื่อหาทางป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 4 ตอบ ความเสียหายทางไฟฟ้า

ข้อ 5 ตอบ ความเสียหายทางกล

ข้อ 6 ตอบ 1) เพลาหรือตลับลูกปืนเสีย

2) เพลารับโหลดทางกลมากเกินไป

3) ขดลวดส่วนหนึ่งไหม้

4) เครื่องแรงเหวี่ยงเสียหรือหลวม

5) ส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ในมอเตอร์ไฟฟ้าสกปรก

ข้อ 7 ตอบ 1) อายุการใช้งานและชั่วโมงการทำงานให้ยาวนานขึ้นและคุ้มค่า ผู้ใช้หรือผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิตในระยะยาว

2) ป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อมอเตอร์ไฟฟ้า

3) ป้องกันความเสียหายในกระบวนการผลิตที่เกิดจากสาเหตุเครื่องจักรหยุดการทำงาน

4) ป้องกันการเกิดอัคคีภัย และอุบัติเหตุในขณะใช้งานมอเตอร์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง

5) สามารถวางแผนการใช้งานมอเตอร์ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 8 ตอบ กำลังไฟฟ้าจริง หมายถึง กำลังไฟฟ้าที่ได้รับประโยชน์จริงจากมอเตอร์ไฟฟ้า และมีหน่วยเป็นวัตต์ (P ; Watt) ซึ่งค่ากำลังไฟฟ้าจริงจะแสดงรายละเอียดไว้ในแผ่นป้ายพิกัดมอเตอร์ไฟฟ้า

ข้อ 9 ตอบ ชั้นของฉนวน (Insulation Class) ที่ใช้พันมอเตอร์ไฟฟ้ามีความคงทนต่ออุณหภูมิ ตัวอย่างเช่น Class A 120 ^{o}C , Class B 130 ^{o}C , Class C 155 ^{o}C และ Class H 180 ^{o}C

ข้อ 10 ตอบ ความถี่แรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ มีความถี่ 50 เฮิรตซ์ (สำหรับประเทศไทย)

เฉลยใบงาน

ปฏิบัติงานมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ

ใบงานที่ 1
แม่เหล็กไฟฟ้า

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการทดลองหลักการพื้นฐานของแม่เหล็กไฟฟ้าที่เกิดจากการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้ไหลผ่านขดลวดตัวนำเพื่อสร้างอำนาจแม่เหล็ก

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1. AC Variable 0 - 220 VAC (5A)	1 ชุด
2. DC Power supply 0 - 30 VDC (3A)	1 ชุด
3. ชุดขดลวดทองแดง 500 รอบ	1 ชุด
4. แกนเหล็กลามิเนต	1 ชุด
5. แผ่นโลหะขนาด 1×1 ซม.	1 แผ่น
6. สายต่อวงจร	5 เส้น

วงจรการทดลอง

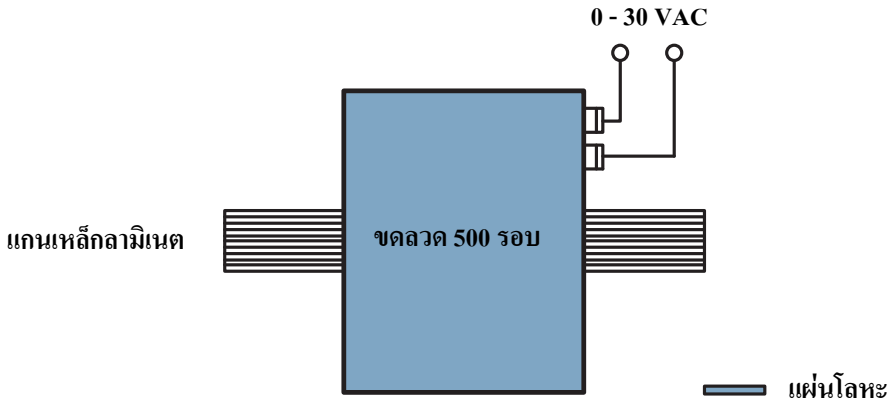

รูปที่ 1.1 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ

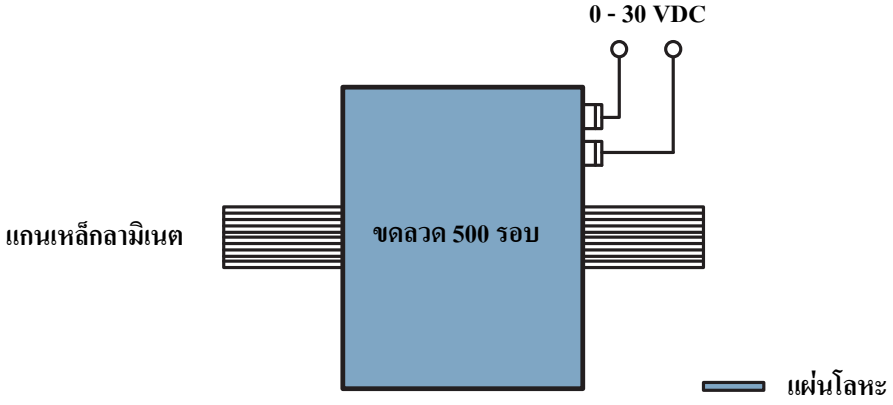

รูปที่ 1.2 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง

ลำดับขั้นการทดลอง

1. นำแกนเหล็กลามิเนตใส่ลงในแกนกลางของขดลวดทองแดง
2. นำแผ่นโลหะมาวางในตำแหน่งตามรูป
3. ต่อวงจรตามรูปที่ 1.1 โดยจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับเข้าที่ปลายสายของลวดทองแดง
4. ทำการเพิ่มค่าแรงดันไฟฟ้า ดังตารางที่ 1 สังเกตปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นและบันทึกผลลงในตาราง
5. ต่อวงจรตามรูปที่ 1.2 โดยจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสตรงเข้าที่ปลายสายของลวดทองแดง
6. ทำการเพิ่มค่าแรงดันไฟฟ้า ดังตารางที่ 2 สังเกตปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นและบันทึกผลลงในตาราง

ตารางที่ 1.1 ทดสอบการสร้างอำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าด้วยไฟฟ้ากระแสสลับ

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	ปฏิกิริยาอำนาจแม่เหล็ก (ดูดแผ่นโลหะ)	ปฏิกิริยาอำนาจแม่เหล็ก (ไม่ดูดแผ่นโลหะ)
5 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
10 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
15 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
20 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-
25 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-
30 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-

ตารางที่ 1.2 ทดสอบการสร้างอำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าด้วยไฟฟ้ากระแสตรง

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	ปฏิกิริยาอำนาจแม่เหล็ก (ดูดแผ่นโลหะ)	ปฏิกิริยาอำนาจแม่เหล็ก (ไม่ดูดแผ่นโลหะ)
5 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
10 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
15 (V)	-	ไม่ดูดแผ่นโลหะ
20 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-
25 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-
30 (V)	ดูดแผ่นโลหะ	-

สรุปผลการทดลอง

จากการทดลองหลักการพื้นฐานของแม่เหล็กไฟฟ้า เมื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับขดลวดที่ล้อมแกนเหล็กลามิเนตจะเกิดการเหนี่ยวทำให้แกนเหล็กลามิเนตแสดงอำนาจแม่เล็กที่สามารถดึงดูดแผ่นโลหะให้ติดกับแกนเหล็กได้ อำนาจและแรงดึงดูดที่เกิดขึ้นจากแกนเหล็กลามิเนต เรียกว่า อำนาจแม่เหล็กไฟฟ้า เมื่อนำมาทดลองกับแหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับและไฟฟ้ากระแสตรง มีลักษณะในการสร้างอำนาจแม่เหล็กใกล้เคียงกัน แรงดึงดูดของอำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าที่ทำให้แผ่นโลหะเคลื่อนที่ติดกับแกนเหล็กอยู่ที่ 17 - 18 โวลต์ ถ้ายิ่งเพิ่มแรงดันไฟฟ้าสูงขึ้นอำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าก็จะเพิ่มแรงดึงดูดมากขึ้น จากการสังเกต เมื่อเคลื่อนที่แผ่นโลหะไปไว้บริเวณใต้หรือกึ่งกลางของแกนเหล็กแรงดึงดูดของแกนเหล็กกับแผ่นโลหะจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อนำกลับมาวางในตำแหน่งเดิมดังรูปการทดลอง ทำให้แผ่นโลหะสามารถเคลื่อนที่เข้าหาแกนเหล็กได้ดีกว่า จึงสรุปได้ว่า แกนเหล็กลามิเนตจะแสดงอำนาจแม่เหล็กมากที่บริเวณส่วนปลายของแกนเหล็ก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแม่เหล็ก คือ อำนาจแรงดึงดูดของแม่เหล็กจะมีมากที่สุดบริเวณปลายขั้วทั้งสองของแม่เหล็ก ทำให้สามารถดูดสารแม่เหล็กได้

แบบประเมินผล ใบงานที่ 1
แม่เหล็กไฟฟ้า

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 2
การถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการถอดและประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส เพื่อศึกษาโครงสร้างส่วนประกอบและหลักการทำงานพื้นฐานของมอเตอร์ไฟฟ้า

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1. สปลิตเฟสมอเตอร์ (ยี่ห้อมิตซูบิชิ) ชนิด SP-KR	
2. ขนาด 1/4 แรงม้า 220 V , 0.5 A	1 ตัว
3. แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 220 VAC	1 ชุด
4. แทคโคมิเตอร์	1 ตัว
5. ไขควงปากแบนหัวเหล็ก	1 อัน
6. ไขควงปากแฉก	1 อัน
7. คีมรวม	1 อัน
8. ปากกาเคมี	1 ด้าม
9. สายต่อวงจร	5 เส้น

วงจรการทดลอง

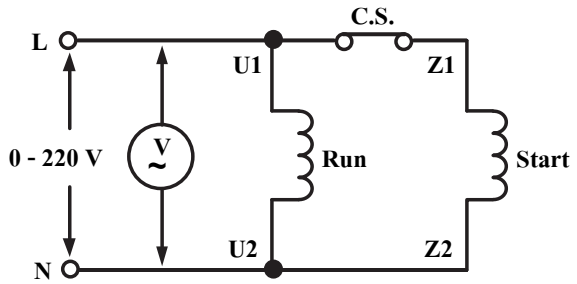

รูปที่ 2.1 วงจรการต่อสปลิตเฟสมอเตอร์

ลำดับขั้นการทดลอง

1. ก่อนทำการถอดและประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้า ควรทำการทดสอบการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าในสภาวะปกติโดยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ 220 VAC สังเกตความเร็วรอบและการทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางของมอเตอร์ไฟฟ้า
2. จัดเตรียมเครื่องมือในการถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 2.2 การจัดเตรียมเครื่องมือ

3. ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 2.3 ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

4. ทำการขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้างออก โดยใช้คีมจับยึดปลายนอตตัวเมียให้แน่นและใช้ไขควงปากแฉกขันนอตอีกด้านหนึ่งเพื่อให้ขันนอตให้หลุดจากโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 2.4 การขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

5. ให้สังเกตบริเวณฝาปิดด้านข้างของมอเตอร์ไฟฟ้าจะมีร่องไว้สำหรับเคาะหรือเซาะให้หลุดออกจากโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 2.5 การใช้ไขควงเซาะผาปิดให้หลุดออกจากโครง

6. ถอดฝาปิดด้านที่มีสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางออกก่อนแล้วจึงถอดฝาปิดอีกข้างหนึ่ง

รูปที่ 2.6 การถอดฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

7. ถอดขั้วต่อสายและสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางออกจากฝาปิด

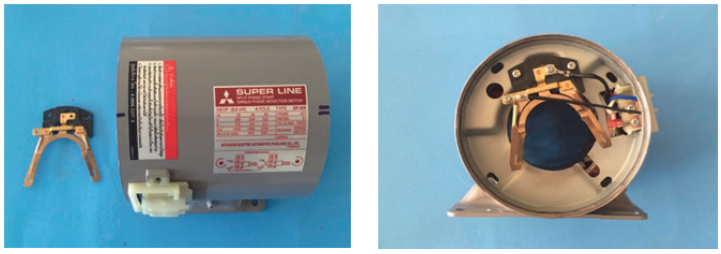

รูปที่ 2.7 การถอดขั้วต่อสายและสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง

8. ถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิดซึ่งภายในประกอบด้วยตลับลูกปืนทั้ง 2 ข้าง

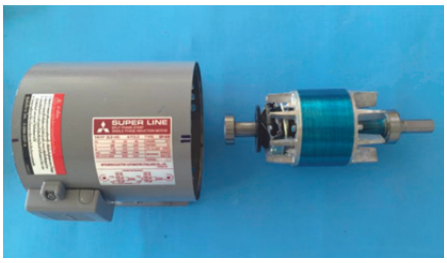

รูปที่ 2.8 ถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิด

9. ศึกษาโครงสร้างส่วนประกอบและหลักการทำงานพื้นฐานของมอเตอร์ไฟฟ้า

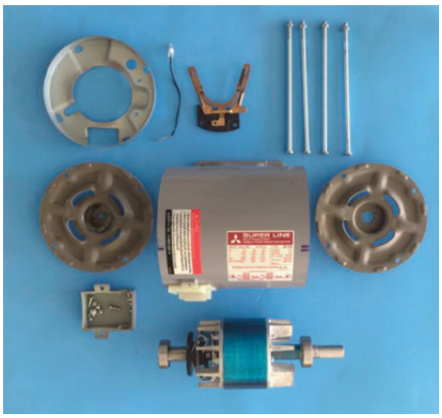

รูปที่ 2.9 จัดวางส่วนประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าให้เป็นระเบียบ

10. ทำการประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้าเข้าไปใหม่
11. ประกอบโรเตอร์เข้ากับโครงและฝาปิดอย่างระมัดระวัง
12. ต่อขั้วสายของขดลวดเข้ากับสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางที่ยึดติดกับฝาปิดให้เรียบร้อย
13. ประกอบฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ตามเครื่องหมายที่ทำไว้แล้วขันนอตให้แน่น
14. ทำการทดสอบการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าในสภาวะปกติโดยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนจนถึงความเร็วรอบเต็มพิกัด โดยต่อวงจรตามรูปที่ 2.1
15. ทำการปรับระดับแรงดันไฟฟ้า วัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดที่แกนเพลา เพื่อบันทึกค่าความเร็วรอบและการทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งบันทึกผลลงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การทดสอบการทำงานของสปลิตเฟสมอเตอร์

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	ความเร็วรอบมอเตอร์ไฟฟ้า (รอบต่อนาที)	การทำงานสวิตช์แรงหวี่ยงหนีศูนย์กลาง
50 V	1,438 รอบ	สวิตช์ทำงาน
120 V	1,441 รอบ	สวิตช์ทำงาน
180 V	1,445 รอบ	สวิตช์ทำงาน
220 V	1,450 รอบ	สวิตช์ทำงาน

สรุปผลการทดลอง

จากการปฏิบัติงานถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส ทำให้มีทักษะในการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และรู้จักแก้ปัญหา สามารถวางแผนวางแผนในการปฏิบัติงานได้ จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานครั้งนี้เพื่อศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบที่สำคัญของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ทำให้เกิดการหมุนของโรเตอร์ได้อย่างไร เมื่อประกอบชิ้นส่วนมอเตอร์ไฟฟ้าเข้าไปใหม่ ก็ทำการทดสอบด้วยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่อศึกษาความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้า จากการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้าในมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ โรเตอร์แบบกรงกระรอก ความเร็วรอบที่วัดได้มีความแตกต่างกันไม่มากนัก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความเร็วที่แผ่นป้ายข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า และสวิตช์แรงหวี่ยงหนีศูนย์กลางยังคงทำงานอยู่ในสภาวะปกติ

แบบประเมินผล ใบงานที่ 2

การถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 3
การถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการถอดและประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส เพื่อศึกษาโครงสร้างส่วนประกอบและหลักการทำงานพื้นฐานของมอเตอร์ไฟฟ้า

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1.	มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส (ยี่ห้อมิตซูบิชิ) ชนิด SF-JR ขนาด 1 แรงม้า 380 V , 1.9 A	1 ตัว
2.	แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 380 VAC	1 ชุด
3.	แทคโคมิเตอร์	1 ตัว
4.	ประแจตัวที เบอร์ 8	1 อัน
5.	ประแจปากตาย เบอร์ 8	1 อัน
6.	ไขควงปากแบน	1 อัน
7.	ไขควงปากแฉก	1 อัน
8.	ปากกาเคมี	1 อัน
9.	สายต่อวงจร	10 เส้น

วงจรการทดลอง

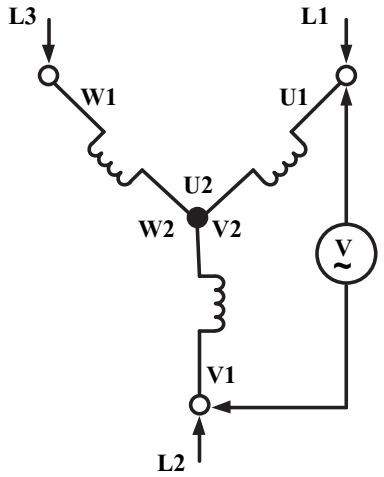

รูปที่ 3.1 การต่อมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส แบบสตาร์

ลำดับขั้นการทดลอง

1. ก่อนทำการถอดและประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้า ควรทำการทดสอบการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าในสภาวะปกติโดยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ 380 VAC สังเกตความเร็วรอบ
2. จัดเตรียมเครื่องมือในการถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 3.2 การจัดเตรียมเครื่องมือ

3. ใช้ไขควงแฉกขันนอตที่ฝาปิดของใบพัดระบายความร้อน

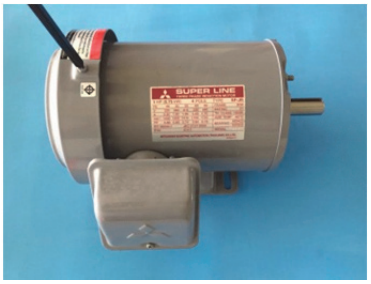

รูปที่ 3.3 การใช้ไขควงแฉกขันนอตที่ฝาปิด

4. เมื่อถอดฝาปิดจะพบว่ามีการติดตั้งใบพัดระบายความร้อนไว้ที่เพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 3.4 การถอดฝาปิดด้านที่ติดตั้งใบพัดระบายความร้อน

5. ใช้ไขควงปากแบนง้างแหวนล็อคให้หลุดออกจากใบพัดระบายความร้อน

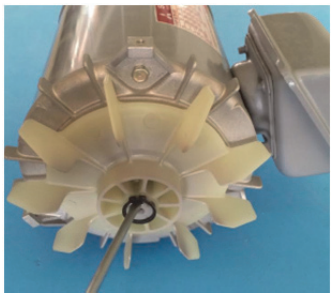

รูปที่ 3.5 การใช้ไขควงปากแบนง้างแหวนล็อค

6. ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 3.5 การทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

7. สังเกตบริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ของมอเตอร์ไฟฟ้าจะพบว่ามีนอตยึดฝาปิดซึ่งต้องใช้ประแจตัวทีและคีมล็อค สำหรับขันนอตออกจากฝาปิด
8. ทำการขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้างออก ด้วยประแจตัวที เบอร์ 8 และประแจปากตาย เบอร์ 8 จับยึดนอตตัวเมียให้แน่นและใช้ประแจตัวที เบอร์ 8 ขันนอตอีกด้านหนึ่งออก

รูปที่ 3.6 การขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ด้วยประแจตัวทีและประแจปากตาย

9. ถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 3.7 การถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิด

10. ศึกษาโครงสร้างส่วนประกอบและหลักการทำงานพื้นฐานของมอเตอร์ไฟฟ้า

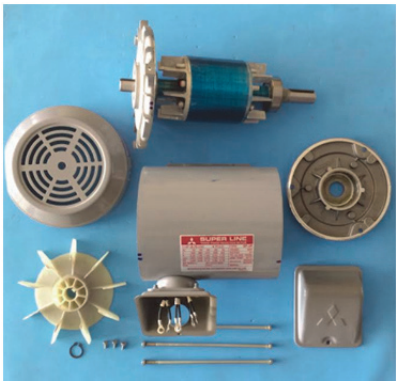

รูปที่ 3.8 จัดวางส่วนประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าให้เป็นระเบียบ

11. ทำการประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้าเข้าไปใหม่
12. ประกอบโรเตอร์เข้ากับโครงและฝาปิดอย่างระมัดระวัง
13. ต่อขั้วสายของขดลวดแต่ละเฟสให้ถูกต้อง และทำการประกอบฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ตามเครื่องหมายที่ทำไว้แล้วขันนอตให้แน่น
14. ทำการทดสอบการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าในสภาวะปกติโดยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุนจนถึงความเร็วรอบเต็มพิกัด โดยต่อวงจรตามรูปที่ 3.1
15. ทำการปรับระดับแรงดันไฟฟ้า และวัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดที่แกนเพลา พร้อมทั้งบันทึกผลลงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การทดสอบการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	ความเร็วรอบมอเตอร์ไฟฟ้า (รอบต่อนาที)
110 V	1,389
220 V	1,393
300 V	1,396
380 V	1,400

สรุปผลการทดลอง

จากการปฏิบัติงานถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส เพื่อศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบที่สำคัญของมอเตอร์ไฟฟ้าที่ทำให้เกิดการหมุนของโรเตอร์ เมื่อประกอบชิ้นส่วนของมอเตอร์ไฟฟ้า ก็ทำการทดสอบด้วยการจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ แบบปรับค่าได้ 0 - 380 โวลต์ และวัดหาค่าความเร็วรอบ จากการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้าในมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับโรเตอร์แบบกรงกระรอก ความเร็วรอบที่วัดได้จะมีความแตกต่างกันไม่มากนัก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความเร็วที่แผ่นป้ายข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า ในการเปลี่ยนความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้าต้องใช้วิธีการเปลี่ยนจำนวนขั้วแม่เหล็กหรือวิธีการเปลี่ยนแปลงความถี่ไฟฟ้า

แบบประเมินผล ใบงานที่ 3

การถอดและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 4
การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการต่อวงจรขดลวดของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส ให้สามารถเริ่มหมุนและควบคุมทิศทาการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าได้

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1. สปลิตเฟสมอเตอร์ ขนาด 1/4 แรงม้า 220 V , 0.5 A	1 ตัว
2. แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 220 VAC	1 ชุด
3. โวลต์มิเตอร์	1 ตัว
4. แอมป์มิเตอร์	1 อัน
5. สายต่อวงจร	10 เส้น

วงจรการทดลอง

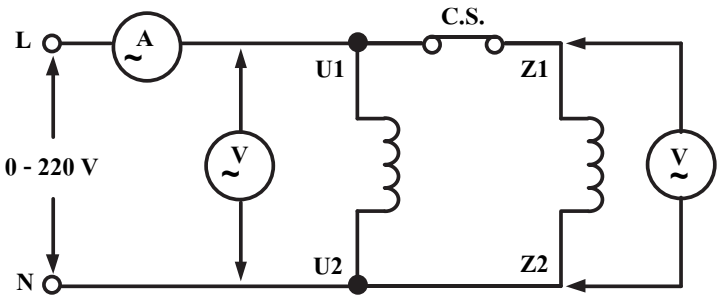

รูปที่ 4.1 วงจรการต่อขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์

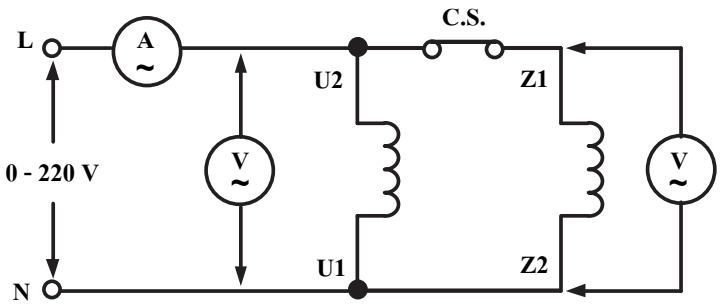

รูปที่ 4.2 วงจรการต่อขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์ แบบกลับทางหมุน

ลำดับขั้นการทดลอง

1. ต่อวงจรตามรูปที่ 4.1
2. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 50 V , 120 V , 170 V และ 220 V ตามลำดับ
3. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าและค่ากระแสไฟฟ้า สังเกตการทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง พร้อมทั้งบันทึกค่าในตารางที่ 4.1
4. ต่อวงจรตามรูปที่ 4.2
5. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 50 V , 120 V , 170 V และ 220 V ตามลำดับ
6. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าและค่ากระแสไฟฟ้า สังเกตการทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง พร้อมทั้งบันทึกค่าลงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 การต่อวงจรขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์แบบเริ่มหมุนปกติ

การต่อวงจรขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์หมุนปกติ		
ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	**กระแสไฟฟ้า (A)**	**การทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง**
50 V	0.35 A	สวิตช์ทำงาน
120 V	1.15 A	สวิตช์ทำงาน
170 V	1.7 A	สวิตช์ทำงาน
220 V	2.8 A	สวิตช์ทำงาน

ตารางที่ 4.2 การต่อวงจรขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์แบบกลับทิศทางการหมุน

การต่อวงจรขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์ (แบบกลับทางหมุน)		
ระดับแรงดันไฟฟ้า (V)	**กระแสไฟฟ้า (A)**	**การทำงานของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง**
50 V	0.35 A	สวิตช์ทำงาน
120 V	1.15 A	สวิตช์ทำงาน
170 V	1.7 A	สวิตช์ทำงาน
220 V	2.8 A	สวิตช์ทำงาน

สรุปผลการทดลอง

จากการปฏิบัติงานการต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส เพื่อให้มีทักษะในการทำงานที่ใช้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ การต่อวงจรขดลวดเพื่อให้มอเตอร์ไฟฟ้าทำงาน ให้ทำการต่อวงจรและทดสอบด้วยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่ออ่านค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้ในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุน การเปรียบเทียบความแตกต่างของกระแสไฟฟ้าและการทำงานสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง จากการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้าในมอเตอร์ไฟฟ้า ส่งผลให้กระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้นตามปริมาณของแรงดันไฟฟ้าที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า เมื่อทำการต่อวงจรแบบกลับทางหมุน โดยการสลับปลายของขดลวดชุดรันเพียงชุดเดียวก็สามารถกลับทิศทางการหมุนได้ และสวิตช์แรงหวี่ยงหนีศูนย์กลางยังคงทำงานในสภาวะปกติ การสลับสายที่จ่ายแรงดันไฟฟ้าให้กับมอเตอร์ไฟฟ้าจะไม่มีผลต่อการกลับทิศทางการหมุน

แบบประเมินผล ใบงานที่ 4
การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 5
การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการต่อวงจรขดลวดของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส ให้สามารถเริ่มหมุนและควบคุมทิศทาการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าได้

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก ขนาด 1/2 แรงม้า 380 V , 0.69 A	1 ตัว
2. แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 380 VAC (5A)	1 ชุด
3. โวลต์มิเตอร์	1 ตัว
4. แอมป์มิเตอร์	1 อัน
5. สายต่อวงจร	10 เส้น

วงจรการทดลอง

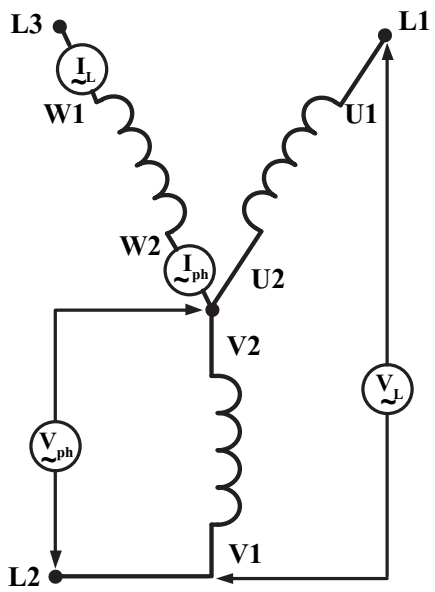

รูปที่ 5.1 วงจรการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ (หมุนตามเข็มนาฬิกา)

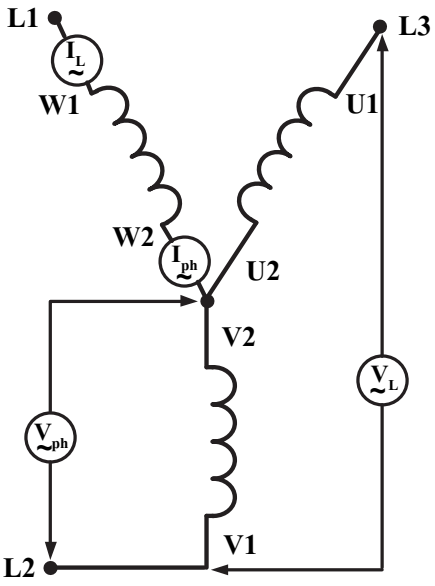

รูปที่ 5.2 วงจรการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ (หมุนทวนเข็มนาฬิกา)

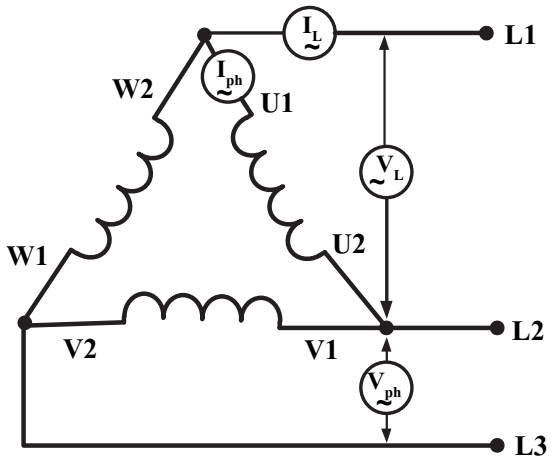

รูปที่ 5.3 วงจรการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา (หมุนตามเข็มนาฬิกา)

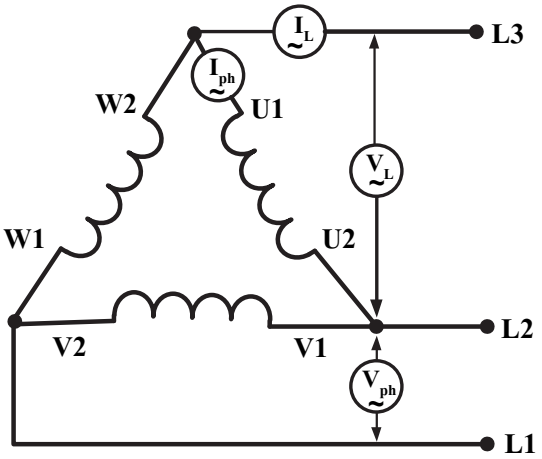

รูปที่ 5.4 วงจรการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา (หมุนทวนเข็มนาฬิกา)

ลำดับขั้นการทดลอง

1. ต่อวงจรตามรูปที่ 5.1 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับระหว่างสาย (V_L) ที่ระดับแรงดันไฟฟ้า 110 V , 180 V , 280 V และ 380 V ตามลำดับ
2. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าระหว่างเฟส (V_{ph}) และค่ากระแสไฟฟ้า (I_{ph}) และ (I_L) พร้อมทั้งบันทึกค่าลงในตารางที่ 5.1
3. ต่อวงจรตามรูปที่ 5.2 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับระหว่างสาย (V_L) ที่ระดับแรงดันไฟฟ้า 110 V , 180 V , 280 V และ 380 V ตามลำดับ
4. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าระหว่างเฟส (V_{ph}) และค่ากระแสไฟฟ้า (I_{ph}) และ (I_L) พร้อมทั้งบันทึกค่าลงในตารางที่ 5.2
5. สังเกตทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า
6. ต่อวงจรตามรูป 5.3 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับระหว่างสาย (V_L) ที่ระดับแรงดันไฟฟ้า 110 V , 180 V , 280 V และ 380 V ตามลำดับ
7. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าระหว่างเฟส (V_{ph}) และค่ากระแสไฟฟ้า (I_{ph}) และ (I_L) พร้อมทั้งบันทึกค่าลงในตารางที่ 5.3 สังเกตทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า
8. ต่อวงจรตามรูป 5.4 จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับระหว่างสาย (V_L) ที่ระดับแรงดันไฟฟ้า 110 V , 180 V , 280 V และ 380 V ตามลำดับ
9. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าระหว่างเฟส (V_{ph}) และค่ากระแสไฟฟ้า (I_{ph}) และ (I_L) พร้อมทั้งบันทึกค่าลงในตารางที่ 5.4
10. สังเกตทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า

ตารางที่ 5.1 การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ ดังรูปที่ 5.1

การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ (หมุนตามเข็มนาฬิกา)			
แรงดันไฟฟ้า (V_L)	**แรงดันไฟฟ้า (V_{ph})**	**กระแสไฟฟ้า (I_L)**	**กระแสไฟฟ้า (I_{ph})**
110 V	58 V	0.9 A	0.9 A
180 V	104 V	0.9 A	0.9 A
280 V	162 V	0.9 A	0.9 A
380 V	220 V	0.9 A	0.9 A

ตารางที่ 5.2 การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ ดังรูปที่ 5.2

การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบสตาร์ (หมุนทวนเข็มนาฬิกา)			
แรงดันไฟฟ้า (V_L)	แรงดันไฟฟ้า (V_{ph})	กระแสไฟฟ้า (I_L)	กระแสไฟฟ้า (I_{ph})
110 V	58 V	0.69 A	0.69 A
180 V	104 V	0.69 A	0.69 A
280 V	162 V	0.69 A	0.69 A
380 V	220 V	0.69 A	0.69 A

ตารางที่ 5.3 การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา ดังรูปที่ 5.3

การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา (หมุนตามเข็มนาฬิกา)			
แรงดันไฟฟ้า (V_L)	แรงดันไฟฟ้า (V_{ph})	กระแสไฟฟ้า (I_L)	กระแสไฟฟ้า (I_{ph})
110 V	58 V	0.69 A	0.69 A
180 V	104 V	0.69 A	0.69 A
280 V	162 V	0.69 A	0.69 A
380 V	220 V	0.69 A	0.69 A

ตารางที่ 5.4 การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา ดังรูปที่ 5.4

การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบเดลตา (หมุนทวนเข็มนาฬิกา)			
แรงดันไฟฟ้า (V_L)	แรงดันไฟฟ้า (V_{ph})	กระแสไฟฟ้า (I_L)	กระแสไฟฟ้า (I_{ph})
110 V	110 V	1 A	0.58 A
180 V	180 V	1 A	0.58 A
280 V	280 V	1 A	0.58 A
380 V	380 V	1 A	0.58 A

สรุปผลการทดลอง

การปฏิบัติงานการต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส เพื่อให้มีทักษะในการทำงานที่ใช้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ การต่อวงจรขดลวดเพื่อให้มอเตอร์ไฟฟ้าทำงาน โดยการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าแบบสตาร์ และทดสอบการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ปรับค่าได้ 0 - 380 โวลต์ ให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่ออ่านค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้ในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุน จากการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้าในมอเตอร์ไฟฟ้า ส่งผลให้กระแสไฟฟ้าขณะเริ่มหมุนมีค่าเท่ากัน $I_L = I_{ph}$ และ $V_L = \sqrt{3}.\,Vph$ เมื่อทำการต่อวงจรแบบกลับทางหมุน โดยการสลับปลายของที่จ่ายแรงดันไฟฟ้าเพียงคู่เดียว ก็สามารถกลับทิศทางการหมุนได้ ค่าของแรงดันกระแสไฟฟ้าที่วัดได้จะมีค่าเท่ากัน สำหรับการต่อวงจรขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าแบบเดลตา และทดสอบการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ปรับค่าได้ 0 - 380 โวลต์ให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า เพื่ออ่านค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้ในขณะที่มอเตอร์ไฟฟ้าเริ่มหมุน จากการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงแรงดันไฟฟ้าในมอเตอร์ไฟฟ้า ส่งผลให้กระแสไฟฟ้าขณะเริ่มหมุนมีค่าเท่ากัน $I_L = \sqrt{3}.\,Iph$ และ $V_L = V_{ph}$ เมื่อทำการต่อวงจรแบบกลับทางหมุน โดยการสลับปลายของที่จ่ายแรงดันไฟฟ้าเพียงคู่เดียว ก็สามารถกลับทิศทางการหมุนได้ ค่าของแรงดันกระแสไฟฟ้าที่วัดได้จะมีค่าเท่ากัน

แบบประเมินผล ใบงานที่ 5
การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 6

การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส แบบหลายความเร็ว

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการทดลองการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส โรเตอร์กรงกระรอก ด้วยวิธีการปรับค่าความถี่ของระบบไฟฟ้าที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า โดยควบคุมให้มอเตอร์ไฟฟ้าสามารถหมุนได้แบบหลายความเร็วรอบ

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1. มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส แบบดาลานเดอร์ ขนาด 1 แรงม้า 380 V 2.5 A	1 ตัว
2. แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 380 VAC (5A)	1 ชุด
3. แทคโคมิเตอร์	1 ชุด
4. โวลต์มิเตอร์	1 ตัว
5. แอมป์มิเตอร์	1 อัน
6. สายต่อวงจร	10 เส้น

วงจรการทดลอง

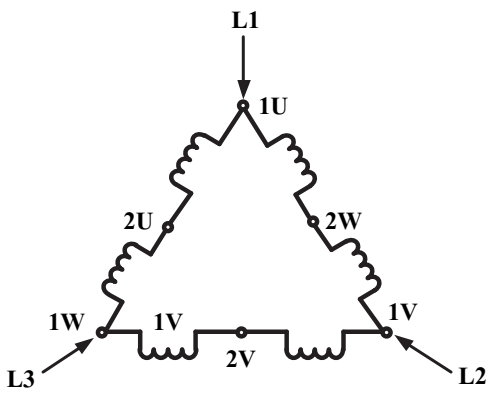

รูปที่ 6.1 การต่อขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าความเร็วรอบต่ำ

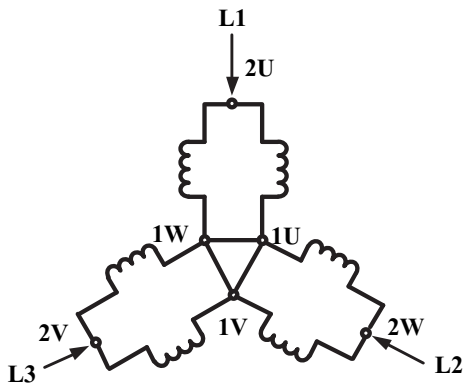

รูปที่ 6.2 การต่อขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าความเร็วรอบสูง

ลำดับขั้นการทดลอง

1. ศึกษาข้อมูลการต่อขั้วสายมอเตอร์แบบดาลานเดอร์ แบบ 2 ความเร็ว จากตารางที่ 6.1
2. ต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบดาลานเดอร์ ความเร็วรอบต่ำ ตามรูปที่ 6.1
3. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 0 - 380 VAC
4. ใช้แทคโคมิเตอร์วัดความเร็วรอบ สังเกตผลการทดลองและบันทึกค่าลงในตารางที่ 6.2
5. ต่อวงจรขดลวดมอเตอร์แบบดาลานเดอร์ ความเร็วรอบสูง ตามรูปที่ 6.2
6. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 0 - 380 VAC
7. ใช้แทคโคมิเตอร์วัดความเร็วรอบ สังเกตผลการทดลองและบันทึกค่าลงในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.1 การต่อขั้วสายมอเตอร์แบบดาลานเดอร์ แบบ 2 ความเร็ว

ความเร็วรอบ	สายป้อนแรงดันไฟฟ้าอินพุต 3 เฟส			ลักษณะขั้วต่อสาย
	L1	L2	L3	
ต่ำ	1U	1V	1W	2U, 2V, 2W เปิดวงจร
สูง	2U	2V	2W	1U, 1V, 1W ต่อเข้าด้วยกัน

ตารางที่ 6.2 มอเตอร์ไฟฟ้าความเร็วรอบต่ำ

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V_L)	ความเร็วรอบ (รอบ/นาที)
110 V	1,441 รอบ
220 V	1,447 รอบ
380 V	1,450 รอบ

ตารางที่ 6.3 มอเตอร์ไฟฟ้าความเร็วรอบต่ำ

ระดับแรงดันไฟฟ้า (V_L)	ความเร็วรอบ (รอบ/นาที)
110 V	2,927 รอบ
220 V	2,941 รอบ
380 V	2,950 รอบ

สรุปผลการทดลอง

การปฏิบัติงานต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส แบบหลายความเร็ว การเปลี่ยนแปลงวิธีการต่อสายของขดลวดสเตเตอร์ ในมอเตอร์แบบดาลานเดอร์ ซึ่งวิธีนี้ใช้ได้กับมอเตอร์ไฟฟ้า 2 ความเร็ว โดยมีอัตราส่วนของความเร็วรอบ 2 : 1 เมื่อต่อวงจรตามรูปที่ 6.1 เป็นการต่อให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีขั้วแม่เหล็กจำนวน 4 ขั้ว ค่าความเร็วรอบสูงสุดอยู่ที่ 1,450 รอบต่อนาที และเมื่อต่อวงจรตามรูปที่ 6.2 เป็นการต่อให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีขั้วแม่เหล็กจำนวน 2 ขั้ว ค่าความเร็วรอบสูงสุดอยู่ที่ 2,950 รอบต่อนาที ดังนั้นในการเปลี่ยนความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้าจะใช้หลักการเปลี่ยนจำนวนขั้วแม่เหล็ก

แบบประเมินผล ใบงานที่ 6

การต่อวงจรมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส แบบหลายความเร็ว

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 7
การพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 1 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 1 เฟส เพื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียดที่มาจากโรงงานผู้ผลิตและพัฒนาทักษะการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าให้สามารถนำไปใช้งานได้

เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุในการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 1 เฟส

1.	สปลิตเฟสมอเตอร์ (ยี่ห้อมิตซูบิชิ) ชนิด SP-KR ขนาด 1/4 แรงม้า 4 ขั้วแม่เหล็ก	1 ตัว
2.	แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 220 VAC	1 ชุด
3.	แทคโคมิเตอร์	1 ตัว
4.	แคลมป์มิเตอร์	1 ตัว
5.	ฉนวนไมล่า	1 แผ่น
6.	ไม้อัด ขนาด 6"× 6" หนา 4 มม.	11 แผ่น
7.	ไม้อัด ขนาด 5"× 5" หนา 8 มม.	8 แผ่น
8.	ลวดทองดแดง เบอร์ 22 S.W.G.	1 ม้วน
9.	ลวดทองดแดง เบอร์ 28 S.W.G.	1 ม้วน
10.	เทปพับสายไฟ	1 ม้วน
11.	เชือกฝ้าย (สำหรับมัดขดลวด) ยาว 2.5 เมตร	1 เส้น
12.	หางปลากลม ขนาด 1.5 มม.	6 ตัว
13.	ปลอกสายไฟขนาด 2 มม. และ 3 มม.	1 เส้น
14.	สายไฟ VSF ขนาด 1.5 ตร.มม.	2 เมตร
15.	ตะกั่วบัดกรี	1 ม้วน
16.	เลื่อยตัดไม้	1 อัน
17.	ตะไบหยาบ	1 อัน
18.	ปากกาจับชิ้นงาน	1 อัน
19.	ค้อนพลาสติกหรือค้อนยาง	1 ตัว
20.	สว่านและดอกสว่าน 10 มม.	1 ชุด
21.	ไขควงปากแบนและปากแฉก	1 ชุด

22. คีมตัดและคีมปากแหลม	1	ชุด
23. คัตเตอร์	1	อัน
24. ไม้บรรทัดหรือฟุตเหล็ก	1	อัน
25. ปากกาเคมี	1	อัน
26. เครื่องพันขดลวดแบบดิจิตอล	1	เครื่อง
27. กระดาษทรายขัดไม้เบอร์ 1	1	แผ่น
28. ผ้าทำความสะอาด	1	ผืน
29. สายต่อวงจร	10	เส้น

ลำดับขั้นการพันขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์

1. ก่อนถอดส่วนประกอบหรือรื้อขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าให้บันทึกข้อมูลจากแผ่นป้ายของมอเตอร์ไฟฟ้า ลงในตารางที่ 7.1 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพันขดลวดใหม่
2. จัดเตรียมเครื่องมือในการถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 7.1 เครื่องมือสำหรับถอดส่วนประกอบสปลิตเฟสมอเตอร์

3. ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

รูปที่ 7.2 การทำเครื่องหมายที่ฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

ตารางที่ 7.1

DATA SHEET FOR SPLITPHASE MOTOR			
Brand มิตซูบิชิ			
HP 1/4 แรงม้า	Rpm 1,450 รอบต่อนาที	Volt 220 โวลต์	Amp 2.8 แอมแปร์
Cycle 50 Hz	Type SP-KR	Frame A71	Style
Temp. Rise	Model	Serial No.	Bearing 6202ZZ/6201ZZ
No. of Poles 4 ขั้วแม่เหล็ก	Code	No. of Slots 36 สลอต	Time Rating

Winding	Size Wire	End Room	Pitch	Turn
Running	22 S.W.G	-	9	ขดเล็ก 44 รอบ , ขดกลาง 60 รอบ , ขดใหญ่ 67 รอบ
Starting	28 S.W.G	-	10 , 8	ขดเล็ก 35 รอบ , ขดกลาง 41 รอบ , ขดใหญ่ 47 รอบ ขดเล็ก 34 รอบ , ขดใหญ่ 44 รอบ

Slot No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	1
Starting																																					
Running																																					

Rotation ☐ Clockwise ☐ Counter Clockwise

4. ทำการขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้างออก โดยใช้คีมจับยึดปลายนอตตัวเมียให้แน่นและใช้ไขควงปากแฉกขันนอตอีกด้านหนึ่งเพื่อให้ขันนอตให้หลุดจากโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 7.3 การขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

5. ให้สังเกตบริเวณฝาปิดด้านข้างของมอเตอร์ไฟฟ้าจะมีร่องไว้สำหรับเคาะหรือเซาะให้หลุดออกจากโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 7.4 การใช้ไขควงปากแบนเซาะบริเวณร่องของฝาปิด

6. ถอดฝาปิดด้านที่มีสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางออกก่อนแล้วจึงถอดฝาปิดอีกข้างหนึ่ง

รูปที่ 7.5 การถอดฝาปิดทั้ง 2 ข้าง

7. ถอดขั้วต่อสายขดลวดและสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางออกจากฝาปิด

รูปที่ 7.6 การถอดขั้วต่อสายขดลวดและสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางออกจากฝาปิด

8. ถอดโรเตอร์ออกโครงและฝาปิดซึ่งภายในประกอบด้วยตลับลูกปืนทั้ง 2 ข้าง

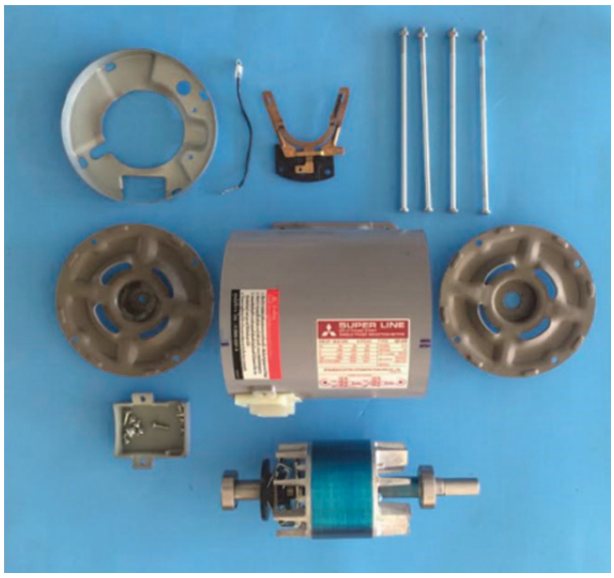

รูปที่ 7.7 การถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า

9. มอเตอร์ไฟฟ้าในแนวราบใช้สิ่วสกัดขดลวดด้านที่อยู่ตรงข้ามสวิตซ์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางกับจุดต่อปลายสายของขดลวด

รูปที่ 7.8 การใช้สิ่วสกัดขดลวดรอบสเตเตอร์

10. สกัดขดลวดรอบสเตเตอร์เพื่อให้ขดลวดทองแดงหลุดออกมา และควรระมัดระวังไม่ให้สิ่วสกัดเฉือนกับแกนเหล็กและใช้คีมดึงขดลวดออกจากร่องสลอต
11. ให้หงายมอเตอร์ไฟฟ้าด้านที่สกัดขดลวดออกตั้งขึ้น ใช้ค้อนเหล็กพร้อมกับเหล็กทรงกลมตอกเข้าไปในร่องสลอตด้วยแรงตอกอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ขดลวดหลุดออกจากร่องสลอต
12. ใช้ไม้บรรทัดวัดความยาวของร่องสลอต ให้อ่านค่าการวัดเป็นเซนติเมตรและจดบันทึกไว้

รูปที่ 7.9 การใช้ไม้บรรทัดวัดความยาวร่องสลอต

13. ตัดไมล่าใส่ลงในร่องสลอตวัดความลึกรอบร่องสล๊อต เพื่อนำมาทำเป็นต้นแบบไมล่า

รูปที่ 7.10 การใส่ไมล่าเพื่อวัดความลึกรอบร่องสลอต

14. นำไมล่าที่วัดความลึกรอบร่องสลอตมาคลี่ออก โดยกำหนดให้กระดาษที่ห่อพับในร่องสลอตเป็นความกว้าง และนำค่าความยาวของร่องสลอตที่บันทึกไว้มาเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม

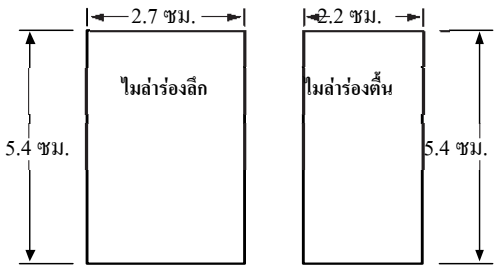

รูปที่ 7.11 ฉนวนไมล่าที่เขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม

15. เมื่อวัดไมล่าได้รูปสี่เหลี่ยมให้เพิ่มความยาวจากเดิมออกไปข้างละ 0.6 เซนติเมตร

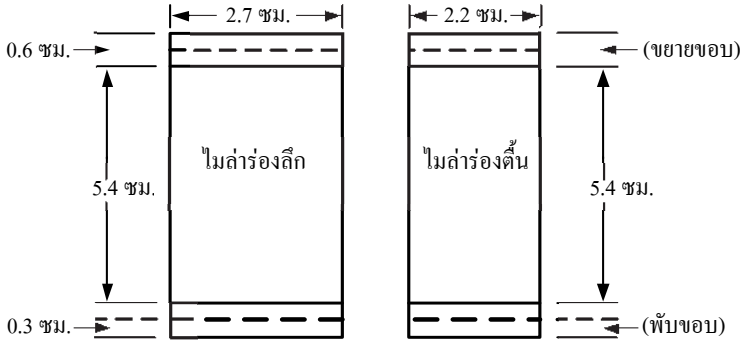

รูปที่ 7.12 การขยายความยาวของฉนวนไมล่า

16. นำแผ่นไมล่าที่ตัดความกว้างและความยาวมาพับขอบด้านบนและขอบด้านล่างความยาวข้างละ 0.3 เซนติเมตร และจัดทำไมล่าใช้สำหรับรองระหว่างชั้นของขดลวดและสำหรับปิดปากร่อง ตัดให้มีความยาวเท่ากับร่องสลอต ส่วนความกว้างมีระยะเท่ากับ 1.5 เซนติเมตร

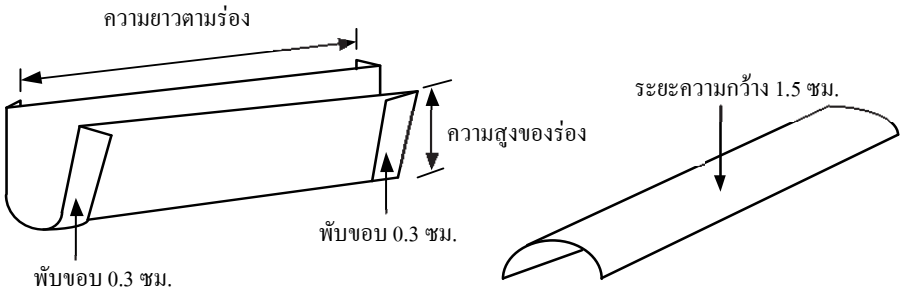

รูปที่ 7.13 การพับขอบและตัดไมล่ารองระหว่างชั้นของขดลวด

17. เมื่อพับขอบของไมล่าเสร็จเรียบร้อยให้นำแผ่นไมล่ามาใส่ลงในร่องสลอตของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 7.14 การพับขอบและใส่ไมล่าลงในร่องสลอต

18. การทำแบบฟอร์มขดลวด ใช้เส้นลวดทองแดงจำนวน 1 เส้น ตัดให้มีความยาวพอประมาณและวางลงในร่องสลอตตามระยะพิตช์ของขดลวด โดยทำเป็นบ่วงให้มีความโค้งเท่ากับขนาดขดลวดที่ต้องการพันลงในร่องสลอต

รูปที่ 7.15 การวัดขนาดของขดลวดในร่องสลอต

19. การทำแบบฟอร์มของขดลวด ให้นำไม้อัดหนาขนาด 8 มิลลิเมตร หรือ 0.8 เซนติเมตร มาตัดตามขนาดของบ่วงที่ได้ทำการวัดไว้ เจาะรูตรงกลางและตกแต่งให้ได้ตามขนาด

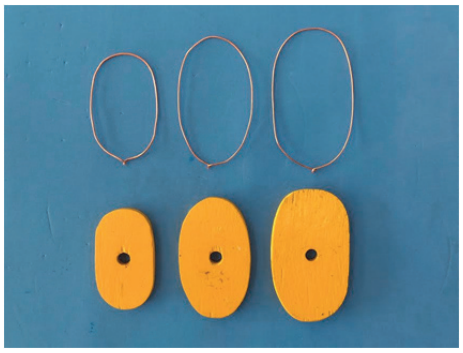

รูปที่ 7.16 การทำแบบฟอร์มขดลวดชุดรัน

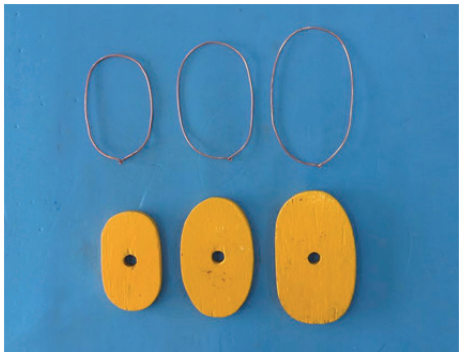

รูปที่ 7.17 การทำแบบฟอร์มขดลวดชุดสตาร์ท ชุดที่ 1 และชุดที่ 3

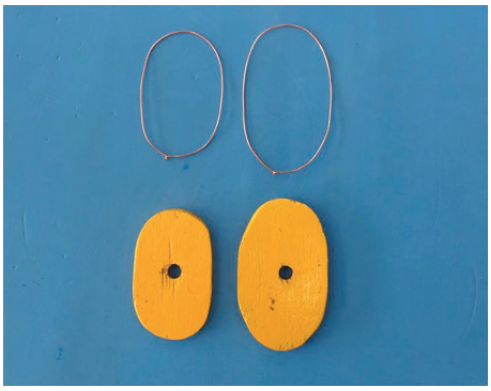

รูปที่ 7.18 การทำแบบฟอร์มขดลวดชุดสตาร์ท ชุดที่ 2 และชุดที่ 4

20. การทำไม้ประกบด้านข้างแบบฟอร์มของขดลวด ให้นำไม้อัดหนาขนาด 4 มิลลิเมตร หรือ 0.4 เซนติเมตร ให้มีขนาดใหญ่กว่าแบบฟอร์มของขดลวด เมื่อต้องการพันขดลวดก็นำไม้มาประกบด้านข้างช่วยให้ขดลวดมีความเป็นระเบียบและนำไปพันลงในสลอตได้สะดวก

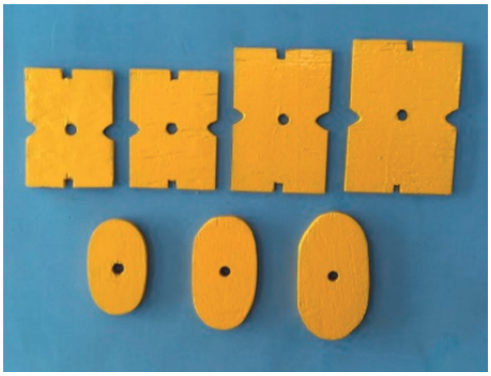

รูปที่ 7.19 การทำไม้ประกบด้านข้างขดลวดชุดรัน

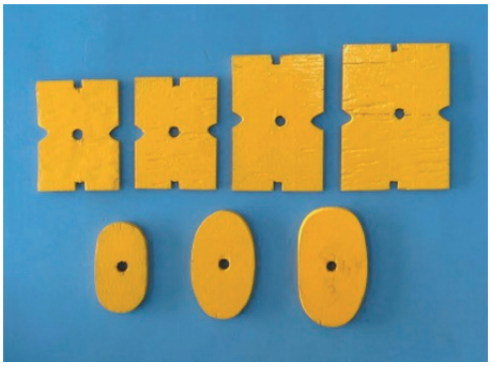

รูปที่ 7.20 การทำไม้ประกบด้านข้างขดลวดชุดสตาร์ท ชุดที่ 1 และชุดที่ 3

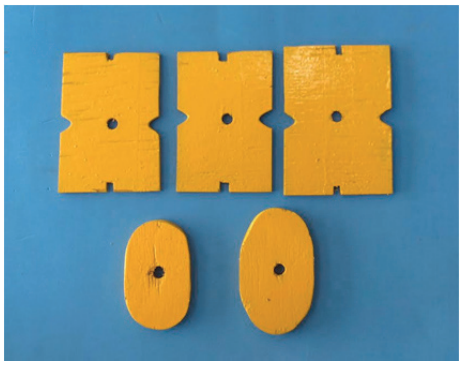

รูปที่ 7.21 การทำไม้ประกบด้านข้างขดลวดชุดสตาร์ท ชุดที่ 2 และชุดที่ 4

21. การพันขดลวดด้วยแบบฟอร์มของขดลวด สำหรับขดลวดชุดรัน 4 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยขดลวดจำนวน 3 ขด **เลือกใช้เส้นลวดทองแดงเบอร์ 22 S.W.G.** ประกอบแบบฟอร์มขดลวดชุดรันเข้ากับเครื่องพันขดลวดแบบดิจิตอล ขันน๊อตยึดแบบฟอร์มขดลวดให้แน่น และตั้งค่าการนับจำนวนรอบเครื่องพันขดลวดให้มีความพร้อมก่อนใช้งาน การเริ่มพันขดลวดจะเริ่มพันจากขดลวดขดเล็ก (จำนวน 44 รอบ) ต่อด้วยการพันขดลวดขดกลาง (จำนวน 60 รอบ) และขดลวดขดใหญ่ (จำนวน 67 รอบ) เมื่อพันขดลวดแต่ละขดเสร็จให้นำเชือกมามัดขดลวดไว้ด้วย สำหรับขดลวดชุดที่ 2 ชุดที่ 3 และชุดที่ 4 ปฏิบัติเหมือนกับการพันขดลวดชุดที่ 1

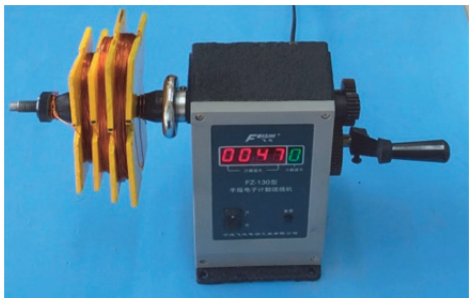

รูปที่ 7.22 การพันขดลวดด้วยเครื่องพันขดลวดแบบดิจิตอล

22. การพันขดลวดชุดสตาร์ท **เลือกใช้เส้นลวดทองแดงเบอร์ 28 S.W.G.** การพันขดลวดชุดที่ 1 และชุดที่ 3 มีขดลวดจำนวน 3 ขด พันเหมือนกับขดลวดชุดรัน ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 35 รอบ) ขดกลาง (จำนวน 41 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 47 รอบ) สำหรับการพันขดลวดขดลวดชุดที่ 2 และชุดที่ 4 มีขดลวดจำนวน 2 ขด ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 34 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 44 รอบ) การพันขดลวดทั้ง 2 ชุด ให้พันขดลวดขดเล็กก่อนต่อด้วยขดใหญ่ต่อไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพันขดลวดแต่ละชุดเสร็จเรียบร้อยให้นำเชือกมามัดไว้ทั้ง 2 ข้างของขดลวดแต่ละชุด เพื่อช่วยให้การลงขดลวดในสลอตสะดวกขึ้น

รูปที่ 7.23 ขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ที่พันด้วยแบบฟอร์มของขดลวด

23. นำแผ่นไมล่าที่ตัดไว้มารองในร่องสลอตที่สเตเตอร์ เพื่อป้องกันขดลวดทองแดงเสียดสีกับของร่องสลอต

รูปที่ 7.24 การใส่ไมล่าลงในร่องสลอต

24. การพันขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์ ให้ลงขดลวดชุดรันลงไปในร่องสลอตก่อน และพันลงในร่องสลอตที่สเตเตอร์ตามระยะพิตช์ที่บันทึกไว้ และทำการลงขดลวดให้ครบทั้ง 4 ชุด
25. ใช้ค้อนพลาสติกตกแต่งขดลวดที่พันลงในร่องสลอตให้เป็นระเบียบ และทำเครื่องหมายที่ปลายสายของขดลวดชุดรัน ก่อนจะนำไปต่อวงจรขดลวด
26. กำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดชุดรัน โดยใช้วิธีการดังนี้ เมื่อขดลวดชุดรัน มีจำนวน 4 ชุด กำหนดดังนี้

    ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ R1 และปลายขดลวด คือ R1′ (ร่องสลอตที่ 1 - 9)

    ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ R2 และปลายขดลวด คือ R2′ (ร่องสลอตที่ 10 - 18)

    ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ R3 และปลายขดลวด คือ R3′ (ร่องสลอตที่ 19 - 27)

    ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ R4 และปลายขดลวด คือ R4′ (ร่องสลอตที่ 28 - 36)

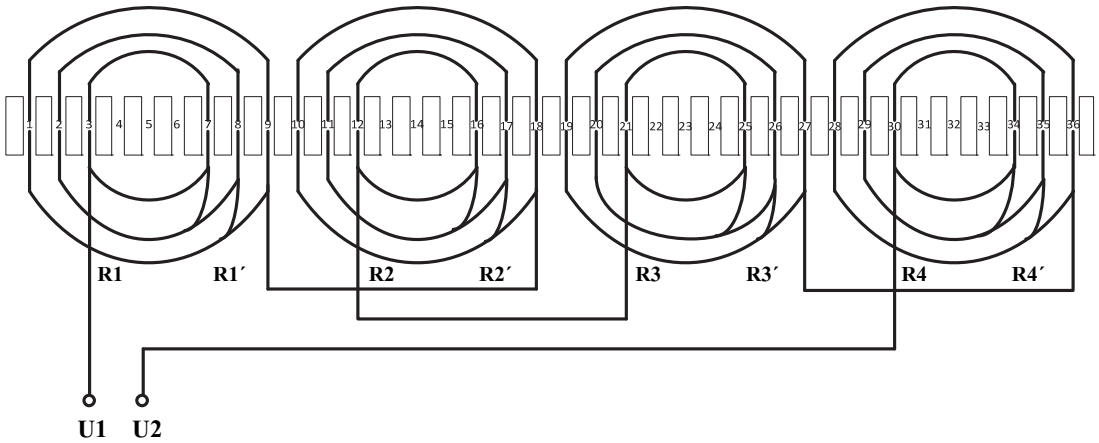

รูปที่ 7.25 การลงขดลวดชุดรันในร่องสลอต

27. เมื่อลงขดลวดชุดรันเสร็จเรียบร้อยก็ให้นำแผ่นไมล่ามากั้นเป็นฉนวนอีกชั้นหนึ่ง โดยตัดแผ่นไมล่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดความกว้างเท่ากับ 1.8 เซนติเมตร มีความยาวเท่ากับ 32 เซนติเมตร จำนวน 2 แผ่น เพื่อเป็นฉนวนคั่นระหว่างขดลวดชุดรันกับขดลวดชุดสตาร์ท ไม่ให้สัมผัสถึงกันที่บริเวณหัวท้ายของขดลวด
28. เมื่อลงขดลวดชุดรันในร่องสลอตเรียบร้อยแล้วให้นำขดลวดชุดสตาร์ทมาพันลงในร่องสลอตที่สเตเตอร์ตามระยะพิตช์ที่บันทึกไว้ และให้ลงขดลวดให้ครบทั้ง 4 ชุด และใช้ค้อนพลาสติกตกแต่งขดลวดให้เป็นระเบียบ
29. กำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดชุดสตาร์ท ซึ่งขดลวดชุดสตาร์ทมีจำนวน 4 ชุด กำหนดดังนี้
    ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ S1 และปลายขดลวด คือ S1´ (ร่องสลอตที่ 5 - 14)
    ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ S2 และปลายขดลวด คือ S2´ (ร่องสลอตที่ 15 - 22)
    ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ S3 และปลายขดลวด คือ S3´ (ร่องสลอตที่ 23 - 32)
    ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ S4 และปลายขดลวด คือ S4´ (ร่องสลอตที่ 33 - 4)
30. เมื่อลงขดลวดชุดสตาร์ทเสร็จเรียบร้อย นำแผ่นไมล่ามากั้นเป็นฉนวนอีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ขดลวดชุดสตาร์ทหลุดออกจากร่องสลอต โดยตกแต่งไมล่าให้พอดีและมีความแข็งแรงจะช่วยให้สามารถประกอบโรเตอร์เข้าไปได้อย่างสะดวก

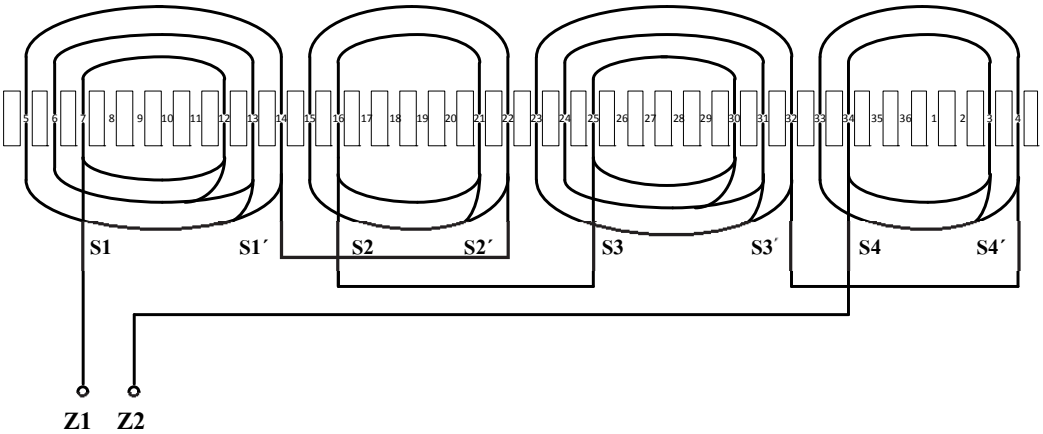

รูปที่ 7.26 การลงขดลวดชุดสตาร์ทในร่องสลอต

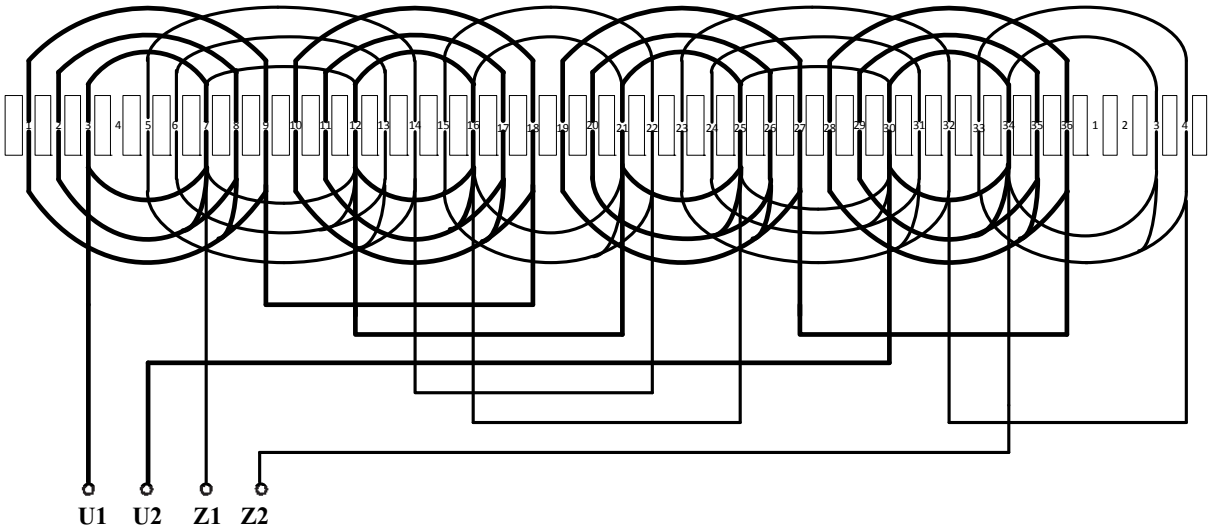

รูปที่ 7.27 การลงขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ทในร่องสลอต

31. ทำการต่องวงจรขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์ ตามรหัสที่ได้กำหนดไว้ก่อนเชื่อมต่อต้นสายและปลายสาย

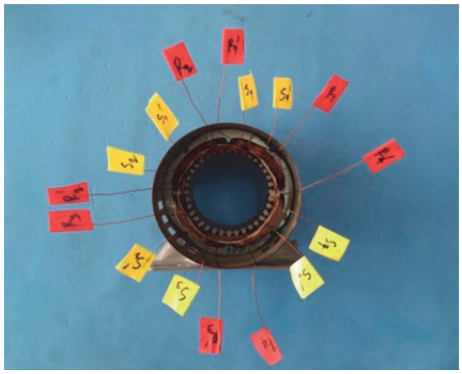

รูปที่ 7.28 การกำหนดรหัสเชื่อมต่อต้นสายปลายขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์

32. ใช้คัตเตอร์ขูดฉนวนอีนาเมลที่ปลายสายขดลวดแต่ละชุดออกยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร และใส่ปลอกฉนวนหุ้มสายไฟขนาด 2 มิลลิเมตร หรือ 0.2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 3.0 เซนติเมตร นำมาสวมเข้าที่ปลายสายขดลวดก่อนทำการเชื่อมต่อ
33. ทำการเชื่อต่อต้นสายและปลายสายขดลวดชุดรันที่ได้กำหนดรหัสไว้ ด้วยการตีเกลียว
34. เชื่อมต่อปลายสายของขดลวดชุดรันด้วยการบัดกรีและเลื่อนปลอกฉนวนหุ้มสายไฟมาทับรอยบัดกรีให้เรียบร้อย
35. ทำการเชื่อต่อต้นสายและปลายสายขดลวดชุดสตาร์ทที่ได้กำหนดรหัสไว้ ด้วยการตีเกลียว
36. เชื่อมต่อปลายสายของขดลวดชุดสตาร์ทด้วยการบัดกรีและเลื่อนปลอกฉนวนหุ้มสายไฟมาทับรอยบัดกรีให้เรียบร้อย
37. ทำเครื่องหมายกำหนดตัวอักษรที่ต้นสายและปลายสาย ดังนี้ ขดลวดชุดรัน ต้นสาย คือ U1 , ปลายสาย คือ U2 และขดลวดชุดสตาร์ท ต้นสาย คือ Z1 , ปลายสาย คือ Z2

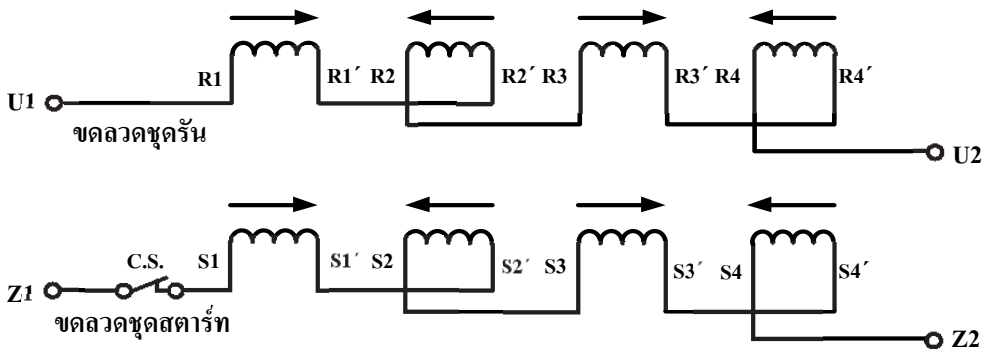

รูปที่ 7.29 ไดอะแกรมการต่อวงจรขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร

38. จัดรอยต่อปลอกฉนวนหุ้มสายไฟในตำแหน่งที่เหมาะสม ย้ำปลายสายด้วยหางปลาให้แน่น
39. ให้ใช้เชือกฝ้ายมาทำการมัดขดลวดทั้ง 2 ด้าน โดยใช้เชือกที่มีความยาว 2.5 เมตร ทบกันเป็นจำนวน 2 เส้น และให้ใช้ลวดทองแดงพับตีเกลียวลักษณะคล้ายเข็ม สอดเชือกเข้าไประหว่างขดลวดแล้วพันให้แน่น ในขณะที่ทำการมัดขดลวดให้จัดรูปทรงขดลวดไปด้วย

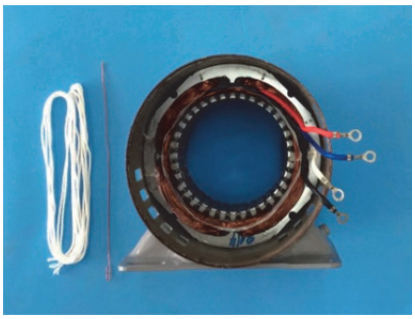

รูปที่ 7.30 การเตรียมเชือกฝ้ายและเส้นลวดทองแดง

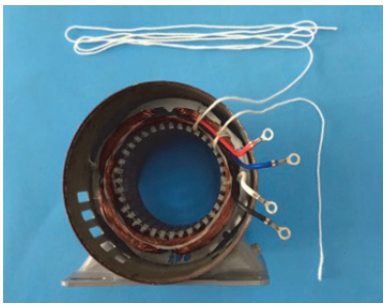

รูปที่ 7.31 พันเชือกฝ้ายมัดขดลวดทั้ง 2 ชุดให้แน่น

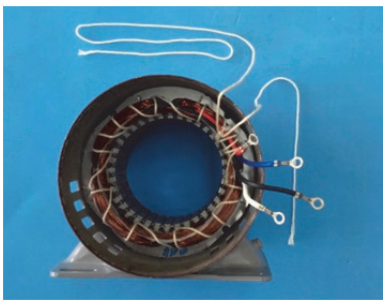

รูปที่ 7.32 พันจนครบรอบขดลวดทั้ง 2 ชุด มัดต้นสายกับปลายสายให้แน่น

40. จัดปลายสายของขดลวดทั้ง 2 ชุด ให้เป็นระเบียบ โดยขดลวดชุดสตาร์ทของด้านที่ต่อเข้ากับสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง จะต้องเผื่อปลายสายออกมาพอประมาณและต่อเข้ากับหน้าสัมผัสของสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางที่ฝาปิด

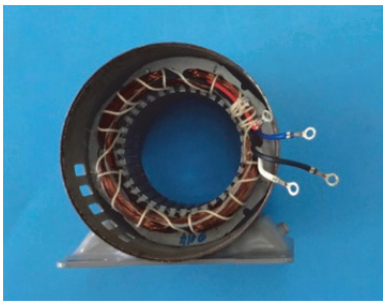

รูปที่ 7.33 การมัดและจัดปลายสายขดลวดอย่างเป็นระเบียบ

41. ให้นำฝาปิดท้ายของมอเตอร์ไฟฟ้าด้านที่มีสวิตช์แรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง ต่อเข้ากับสายไฟฟ้าจำนวน 2 เส้นที่เผื่อปลายสายไว้
42. ทำการสวมโรเตอร์เข้าไปในโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า และนำฝาปิดอีกด้านหนึ่งประกอบเข้ากับโครง โดยให้ฝาปิดกับโครงสเตเตอร์ที่ได้ทำเครื่องหมายไว้ทั้ง 2 ข้างตรงกัน และจึงใช้ค้อนพลาสติกเคาะเบา ๆ ให้ฝาปิดลงในส่วนที่รองรับของตลับลูกปืนพอดี

43. ให้นำสลักเกลียวมาร้อยทะลุทั้ง 2 ด้านของฝาปิด โดยทำการขันให้แน่น ใช้มือสัมผัสและหมุนโรเตอร์ให้หมุนไปได้อย่างอิสระ ไม่ติดขัดหรือเสียดสีกับโครงสร้างของสเตเตอร์

44. เมื่อประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าเรียบร้อยแล้ว ทำการทดสอบกราวด์และวัดค่าความต้านทานของขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ท ก่อนต่อเข้ากับระบบไฟฟ้า 220 โวลต์ , ความถี่ 50 เฮิร์ตซ์

45. ให้นำต้นสายและปลายสายของขดลวดชุดรันและขดลวดชุดสตาร์ทมาต่อขนานกัน โดยให้ขั้ว U1 ต่อเข้ากับ Z1 และ ขั้ว U2 ต่อเข้ากับ Z2 มอเตอร์ไฟฟ้าจะมีปลายสายสำหรับต่อใช้งานจำนวน 2 เส้น โดยต่อเข้ากับเซอร์กิตเบรกเกอร์ ที่ประกอบด้วยสายเส้นไฟและสายนิวตรอน

46. ทำการวัดค่ากระแสไฟฟ้าของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยใช้แคลมป์มิเตอร์ คีบสายไฟฟ้าเส้นใดเส้นหนึ่งที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้และสังเกตการณ์ทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าว่ามีเสียงดัง หรือมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติหรือไม่

47. ทำการวัดความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการใช้เครื่องมือวัดความเร็วรอบแบบดิจิตอลจี้สัมผัสกับแกนเพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่าความเร็วรอบที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้

48. ทำการกลับทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการสลับขั้วสาย ให้ ขั้ว U1 ต่อเข้ากับ Z2 และ ขั้ว U2 ต่อเข้ากับ Z1 ต่อเข้ากับระบบไฟฟ้า 220 โวลต์ และความถี่ 50 เฮิรตซ์ ซึ่งจะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้ากลับทิศทางการหมุนได้ โดยเปรียบเทียบค่ากระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่

49. ให้ถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้าใหม่อีกครั้ง โดยให้เหลือไว้เฉพาะโครงสเตเตอร์และนำโครงสเตเตอร์เข้าตู้อบเพื่อไล่ความชื้นอุณหภูมิ 90˚C ใช้เวลาในการอบประมาณ 30 นาที

50. เมื่อนำโครงสเตเตอร์ไปอบไล่ความชื้นเรียบร้อยแล้ว ให้นำโครงสเตเตอร์มาอาบวานิชด้วยการลาดวานิชลงที่หัวขดลวดทั้ง 2 ข้าง และให้วานิชซึมเข้าไปในร่องสลอตมากที่สุด

51. นำโครงสเตเตอร์ที่อาบวานิชเรียบร้อยแล้วไปเข้าตู้อบอีกครั้ง และอบด้วยอุณหภูมิ 150 ˚C ใช้เวลาในการอบประมาณ 50 นาที เมื่อได้เวลาที่กำหนดและโครงสเตเตอร์มีอุณหภูมิลดลง ให้นำออกจากตู้อบ และใช้เลื่อยขูดเศษวานิชที่ติดอยู่ภายในบริเวณผิวหน้าของร่องสล๊อต เพื่อให้โรเตอร์หมุนได้ไม่ฝืดหรือติดขัด จากนั้นประกอบส่วนต่าง ๆ ของมอเตอร์ไฟฟ้าให้เรียบร้อยเพื่อนำไปใช้งานหรือทดสอบการทำงานอีกครั้งก็ได้ก่อนที่จะนำไปใช้งาน

สรุปผลการทดลอง

การพันขดลวดของสปลิตเฟสมอเตอร์ ควรมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า โดยก่อนที่จะเริ่มพันขดลวดใหม่จะต้องเตรียมความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ไฟฟ้า รวมถึงการจดบันทึกข้อมูลของมอเตอร์ไฟฟ้า ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบข้อมูลการพันขดลวดที่พันมากับมอเตอร์ไฟฟ้าตัวเดิม ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาในการพันขดลวดใหม่ในครั้งต่อไป วิธีการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า ควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ 1) การถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้า 2) การตัดฉนวนรองร่องสลอตมอเตอร์ไฟฟ้า 3) การทำฟอร์มคอยล์ขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 4) การลงขดลวดในร่องสลอตมอเตอร์ไฟฟ้า 5) การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 6) การทดสอบและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า โดยทุกขั้นตอนที่ได้กล่าวมา เป็นวิธีการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าให้มีความปลอดภัย และสามารถนำไปใช้งานได้

แบบประเมินผล ใบงานที่ 7
การพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 1 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 8
การพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก เพื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียดที่มาจากโรงงานผู้ผลิตและพัฒนาทักษะการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าให้สามารถนำไปใช้งานได้

เครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุในการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส

1.	มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส (ยี่ห้อมิตซูบิชิ) ชนิด SF-JR ขนาด 1 แรงม้า 4 ขั้วแม่เหล็ก	1 ตัว
2.	แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 380 VAC	1 ชุด
3.	แทคโคมิเตอร์	1 ตัว
4.	แคลมป์มิเตอร์	1 ตัว
5.	ฉนวนไมล่า	1 แผ่น
6.	ไม้อัด ขนาด 6"× 6" หนา 4 มม.	5 แผ่น
7.	ไม้อัด ขนาด 5"× 5" หนา 8 มม.	3 แผ่น
8.	ลวดทองดแดง เบอร์ 22.5 S.W.G.	1 ม้วน
9.	เทปพับสายไฟ	1 ม้วน
10.	เชือกฝ้าย (สำหรับมัดขดลวด) ยาว 2.5 เมตร	1 เส้น
11.	หางปลากลม ขนาด 1.5 มม.	6 ตัว
12.	ปลอกสายไฟขนาด 2 มม. และ 3 มม.	1 เส้น
13.	สายไฟ VSF ขนาด 1.5 ตร.มม.	2 เมตร
14.	ตะกั่วบัดกรี	1 ม้วน
15.	เลื่อยตัดไม้	1 อัน
16.	ตะไบหยาบ	1 อัน
17.	ปากกาจับชิ้นงาน	1 อัน
18.	ค้อนพลาสติกหรือค้อนยาง	1 ตัว
19.	สว่านและดอกสว่าน 10 มม.	1 ชุด
20.	ไขควงปากแบนและปากแฉก	1 ชุด

21.	คีมตัดและคีมปากแหลม	1 ชุด
22.	ประแจตัวที เบอร์ 8 และประแจปากตาย เบอร์ 8	1 ชุด
23.	คัตเตอร์	1 อัน
24.	ไม้บรรทัดหรือฟุตเหล็ก	1 อัน
25.	ปากกาเคมี	1 อัน
26.	เครื่องพันขดลวดแบบดิจิตอล	1 เครื่อง
27.	กระดาษทรายขัดไม้เบอร์ 1	1 แผ่น
28.	ผ้าทำความสะอาด	1 ผืน
29.	สายต่อวงจร	10 เส้น

ลำดับขั้นการพันขดลวดสปลิตเฟสมอเตอร์

1. ก่อนถอดส่วนประกอบหรือรื้อขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าให้บันทึกข้อมูลจากแผ่นป้ายของมอเตอร์ไฟฟ้า ลงในตารางที่ 8.1 เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพันขดลวดใหม่
2. จัดเตรียมเครื่องมือในการถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 8.1 เครื่องมือสำหรับถอดส่วนประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า

3. ใช้ไขควงแฉกขันนอตถอดฝาปิดใบพัดระบายความร้อนออก

รูปที่ 8.2 การใช้ไขควงแฉกขันนอตฝาปิดใบพัดระบายความร้อน

ตารางที่ 8.1

DATA SHEET FOR THREE PHASE INDUCTION MOTOR			
Brand มิตซูบิชิ			
HP 1 แรงม้า	rpm 1,400 รอบต่อนาที	Volt 380 โวลต์	Amp 1.9 แอมแปร์
Cycle 50 Hz	Type SF-JR	Frame 80M	Style
Temp. Rise	Model	Serial No.	Bearings 6204ZZ/6203ZZ

No. of coils 18 คอยล์	No. of Slots 36 สลอต	Connection แบบสตาร์ (Y) และแบบเดลตา (△)
Size Wire 22.5 S.W.G.	No. of Turns ชุดที่ 1,3,5,7,9,11 ขดใหญ่และขดเล็ก 71 รอบ ชุดที่ 2,4,6,8,10,12 พันขดเดียว 71 รอบ	No. of Groups 12 ชุด
Coil/Group 2 คอยล์ต่อชุด (จำนวน 6 ชุด) 1 คอยล์ต่อชุด (จำนวน 6 ชุด)	No. of Poles 4 ขั้วแม่เหล็ก	Pitch of Coil (ชุดที่ 1,3,5,7,9,11) 10 สลอต (ชุดที่ 2,4,6,8,10,12) 8 สลอต

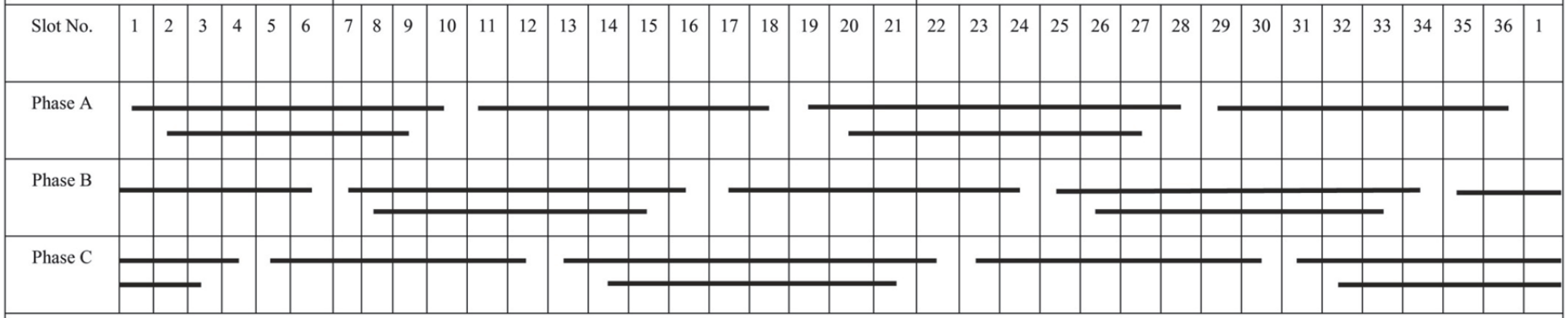

Rotation ☐ Clockwise ☐ Counter Clockwise

4. ใช้ไขควงปากแบนหรือคีมถ่างง้างแหวนล็อคให้หลุดออกจากใบพัดระบายความร้อน

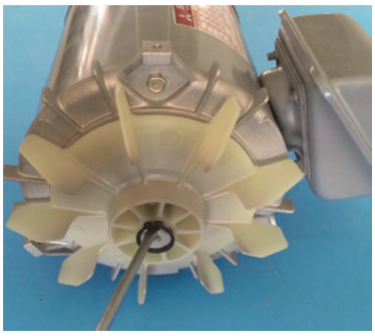

รูปที่ 8.3 การใช้ไขควงปากแบนง้างแหวนล็อคออกจากใบพัดระบายความร้อน

5. ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 8.4 ทำเครื่องหมายที่บริเวณฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า

6. สังเกตบริเวณฝาปิดทั้ง 2 ข้าง ของมอเตอร์ไฟฟ้าจะพบว่ามีนอตยึดฝาปิดซึ่งต้องใช้ประแจตัวทีและคีมล๊อคสำหรับขันนอตออกจากฝาปิด
7. ทำการขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้างออก ด้วยประแจตัวที เบอร์ 8 และประแจปากตาย เบอร์ 8 จับยึดนอตตัวเมียให้แน่นและใช้ประแจตัวที เบอร์ 8 ขันนอตอีกด้านหนึ่งออก

รูปที่ 8.5 การขันนอตที่ยึดฝาปิดทั้ง 2 ข้างออก ด้วยประแจตัวทีและประแจปากตาย

8. ถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า

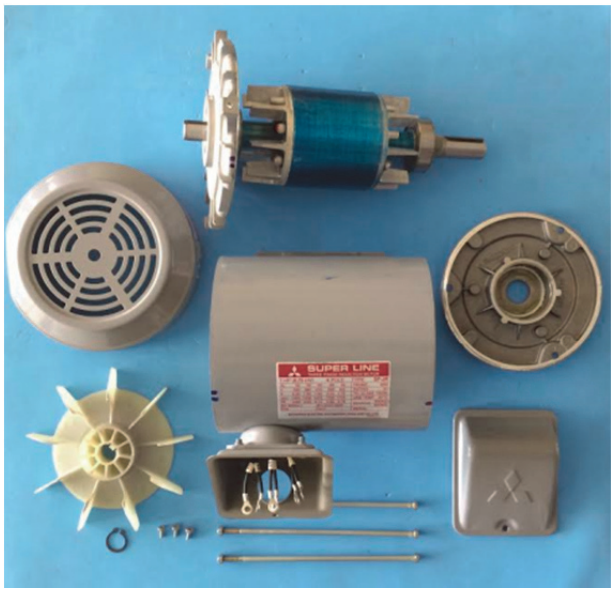

รูปที่ 8.6 การถอดโรเตอร์ออกจากโครงและฝาปิดมอเตอร์ไฟฟ้า

9. วางมอเตอร์ไฟฟ้าในแนวราบและใช้สิ่วสกัดขดลวดด้านที่อยู่ตรงข้ามกับจุดต่อปลายสายของขดลวด สกัดขดลวดรอบสเตเตอร์เพื่อให้ขดลวดทองแดงหลุดออกมา และควรระมัดระวังไม่ให้สิ่วสัดเฉือนกับแกนเหล็ก

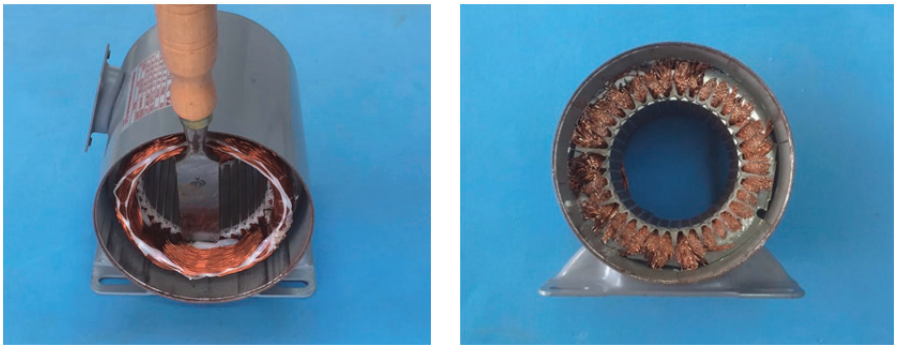

รูปที่ 8.7 การใช้สิ่วสกัดขดลวดรอบสเตเตอร์

10. ให้หงายมอเตอร์ไฟฟ้าด้านที่สกัดขดลวดออกตั้งขึ้น ใช้ค้อนเหล็กพร้อมกับเหล็กทรงกลมตอกเข้าไปในร่องสลอตด้วยแรงตอกอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ขดลวดหลุดออกจากร่องสลอต

11. ใช้ไม้บรรทัดวัดความยาวของร่องสลอต ให้อ่านค่าการวัดเป็นเซนติเมตรและจดบันทึกไว้

รูปที่ 8.8 การใช้ไม้บรรทัดวัดความยาวร่องสลอต

12. ตัดไมล่าใส่ลงในร่องสลอตวัดความลึกรอบร่องสลอต เพื่อนำมาทำเป็นต้นแบบไมล่า

รูปที่ 8.9 การใส่ไมล่าเพื่อวัดความลึกรอบร่องสลอต

13. นำไมล่าที่วัดความลึกรอบร่องสลอตมาคลี่ออก โดยกำหนดให้ไมล่าที่ห่อพับในร่องสลอตเป็นความกว้าง และนำค่าความยาวของร่องสลอตที่บันทึกไว้มาเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม

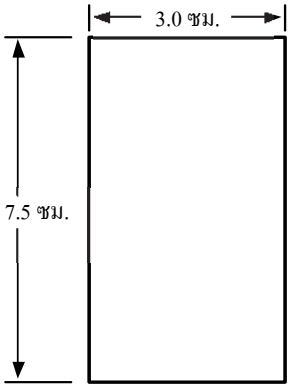

รูปที่ 8.10 ไมล่าที่เขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยม

14. เมื่อวัดไมล่าได้รูปสี่เหลี่ยมให้เพิ่มความยาวจากเดิมออกไปข้างละ 0.6 เซนติเมตร

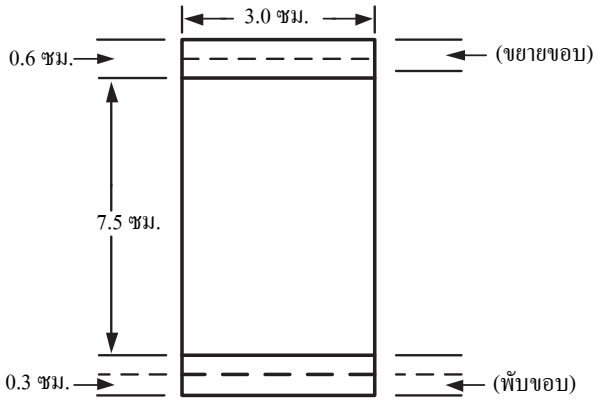

รูปที่ 8.11 การขยายความยาวของไมล่า

15. นำแผ่นไมล่าที่ตัดความกว้างและความยาวมาพับขอบด้านบนและขอบด้านล่างความยาวข้างละ 0.3 เซนติเมตร และจัดทำไมล่าใช้สำหรับรองระหว่างชั้นของขดลวดและสำหรับปิดปากร่อง ตัดให้มีความยาวเท่ากับร่องสลอต ส่วนความกว้างมีระยะเท่ากับ 1.5 เซนติเมตร

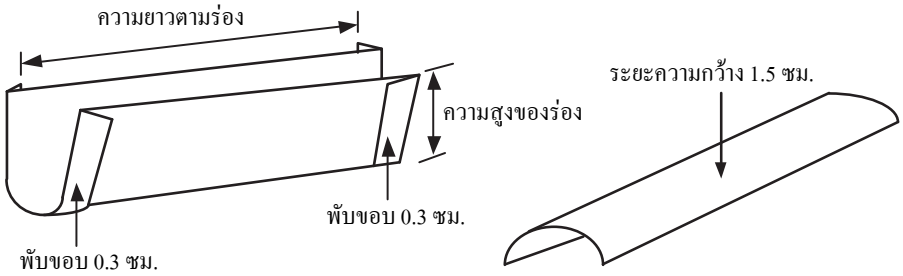

รูปที่ 8.12 การพับขอบและตัดไมล่าปิดปากร่องสล๊อต

16. เมื่อพับขอบของไมล่าเสร็จเรียบร้อยให้นำแผ่นไมล่ามาใส่ลงในร่องสลอตของมอเตอร์ไฟฟ้า

รูปที่ 8.13 การพับขอบและใส่ไมล่าลงในร่องสล๊อต

17. การทำแบบฟอร์มขดลวด ใช้เส้นลวดทองแดงจำนวน 1 เส้น ตัดให้มีความยาวพอประมาณและวางลงในร่องสลอตตามระยะพิตช์ของขดลวด โดยทำเป็นบ่วงให้มีความโค้งเท่ากับขนาดขดลวดที่ต้องการพันลงในร่องสลอต

รูปที่ 8.14 การวัดขนาดของขดลวดในร่องสลอต

18. การทำแบบฟอร์มของขดลวด ให้นำไม้อัดหนาขนาด 8 มิลลิเมตร หรือ 0.8 เซนติเมตร มาตัดตามขนาดของบ่วงที่ได้ทำการวัดไว้ เจาะรูตรงกลางและตกแต่งให้ได้ตามขนาด

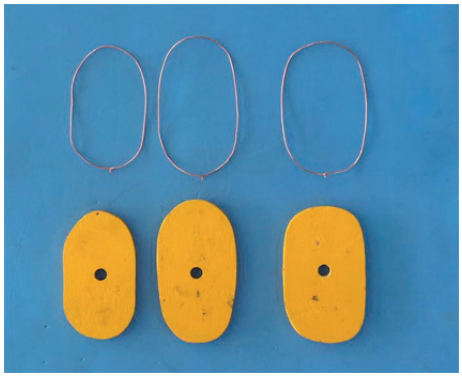

รูปที่ 8.15 การทำแบบฟอร์มของขดลวด

19. การทำไม้ประกบด้านข้างแบบฟอร์มของขดลวด ให้นำไม้อัดหนาขนาด 4 มิลลิเมตร หรือ 0.4 เซนติเมตร ให้มีขนาดใหญ่กว่าแบบฟอร์มของขดลวด เมื่อต้องการพันขดลวดก็นำไม้มาประกบด้านข้างช่วยให้ขดลวดมีความเป็นระเบียบและนำไปพันลงในสลอตได้สะดวก

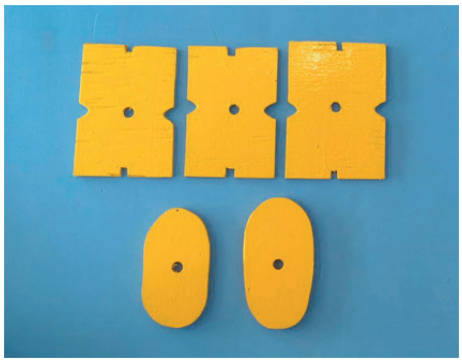

รูปที่ 8.16 การทำไม้ประกบด้านข้างขดลวดชุดที่ 1 และชุดที่ 3

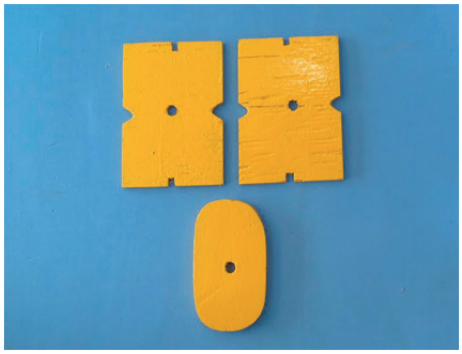

รูปที่ 8.17 การไม้ประกบด้านข้างขดลวดชุดที่ 2 และชุดที่ 4

20. การพันขดลวดด้วยแบบฟอร์มของขดลวด ให้**เลือกใช้เส้นลวดทองแดงเบอร์ 22.5 S.W.G.** ประกอบแบบฟอร์มขดลวดเข้ากับเครื่องพันขดลวดขันนอตยึดแบบฟอร์มขดลวดให้แน่น และตั้งค่าการนับจำนวนรอบ การพันขดลวดเริ่มจาก เฟส A , เฟส B และ เฟส C ตามลำดับ
21. **การพันขดลวดเฟส A** ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 มีขดลวดจำนวน 2 ขด ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 71 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 72 รอบ) การพันขดลวดชุดนี้ให้พันขดลวดขดเล็กก่อน และพันขดลวดขดใหญ่ต่อไปในทิศทางเดียวกัน และในชุดที่ 2 และชุดที่ 4 มีขดลวดเพียง 1 ขด (จำนวน 71 รอบ)
22. **การพันขดลวดเฟส B** ชุดที่ 5 และชุดที่ 7 มีขดลวดจำนวน 2 ขด ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 71 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 72 รอบ) การพันขดลวดชุดนี้ให้พันขดลวดขดเล็กก่อน และพันขดลวดขดใหญ่ต่อไปในทิศทางเดียวกัน และในชุดที่ 6 และชุดที่ 8 มีขดลวดเพียง 1 ขด (จำนวน 71 รอบ)
23. **การพันขดลวดเฟส C** ชุดที่ 9 และชุดที่ 11 มีขดลวดจำนวน 2 ขด ประกอบด้วยขดลวดขดเล็ก (จำนวน 71 รอบ) และขดใหญ่ (จำนวน 72 รอบ) การพันขดลวดชุดนี้ให้พันขดลวดเล็กในก่อน และพันขดลวดขดใหญ่ต่อไปในทิศทางเดียวกัน และในชุดที่ 10 และชุดที่ 12 มีขดลวดเพียง 1 ขด (จำนวน 71 รอบ)

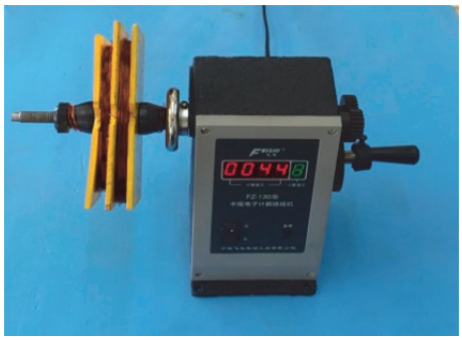

รูปที่ 8.18 การพันขดลวดด้วยเครื่องพันขดลวดแบบดิจิตอล

รูปที่ 8.19 แบบฟอร์มของขดลวด

24. ให้นำแผ่นไมล่าที่ตัดไว้มารองในร่องสลอตที่สเตเตอร์ เพื่อป้องกันขดลวดทองแดงเสียดสีกับขอบร่องสลอต

รูปที่ 8.20 การลงไมล่าในร่องสลอต

25. ให้พันขดลวดทั้ง 3 เฟส ให้นำขดลวดชุดที่ 1 ของเฟส A มาลงในร่องสล๊อตที่สเตเตอร์ตามระยะพิตช์ที่บันทึกไว้ให้ครบทั้ง 4 ชุด
26. ใช้ค้อนพลาสติกตกแต่งขดลวดที่พันลงในร่องสลอตให้เป็นระเบียบ และทำเครื่องหมายที่ปลายสายของขดลวดเฟส A ทั้ง 4 ชุด ก่อนจะนำไปต่อวงจรขดลวด

27. กำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดเฟส A ทั้ง 4 ชุด โดยใช้วิธีการดังนี้ เมื่อขดลวดมีจำนวน 4 ชุด กำหนดดังนี้

ชุดที่ 1 ต้นขดลวด คือ A1 และปลายขดลวด คือ A1′

ชุดที่ 2 ต้นขดลวด คือ A2 และปลายขดลวด คือ A2′

ชุดที่ 3 ต้นขดลวด คือ A3 และปลายขดลวด คือ A3′

ชุดที่ 4 ต้นขดลวด คือ A4 และปลายขดลวด คือ A4′

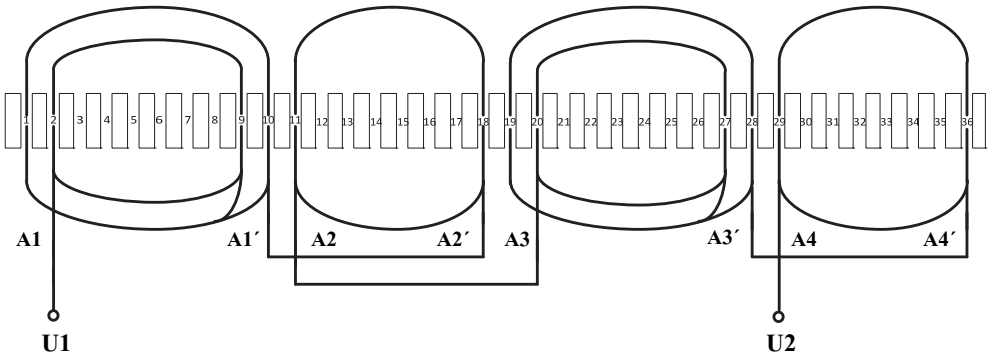

รูปที่ 8.21 ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส A ในร่องสลอต

28. พันขดลวดเฟส B และกำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดเฟส B ทั้ง 4 ชุด โดยใช้วิธีการดังนี้ เมื่อขดลวดมีจำนวน 4 ชุด กำหนดดังนี้

ชุดที่ 5 ต้นขดลวด คือ B1 และปลายขดลวด คือ B1′

ชุดที่ 6 ต้นขดลวด คือ B2 และปลายขดลวด คือ B2′

ชุดที่ 7 ต้นขดลวด คือ B3 และปลายขดลวด คือ B3′

ชุดที่ 8 ต้นขดลวด คือ B4 และปลายขดลวด คือ B4′

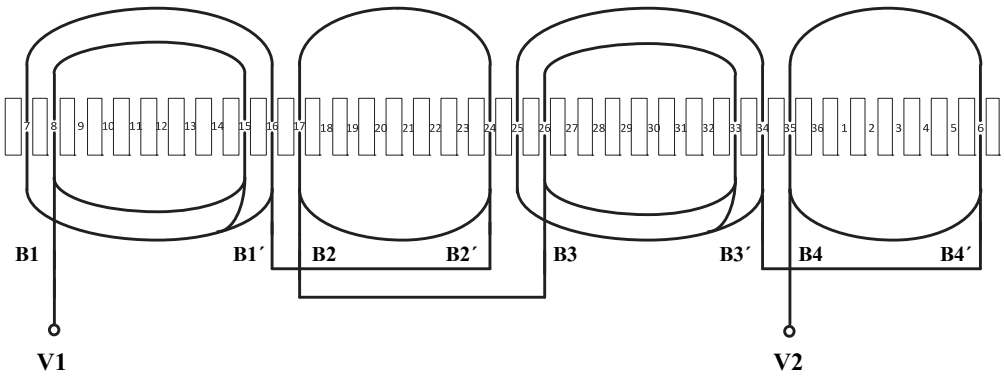

รูปที่ 8.22 ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส B ในร่องสลอต

29. พันขดลวดเฟส C และกำหนดรหัสการต่อวงจรขดลวดเฟส C ทั้ง 4 ชุด โดยใช้วิธีการดังนี้ เมื่อขดลวดมีจำนวน 4 ชุด กำหนดดังนี้

ชุดที่ 9 ต้นขดลวด คือ C1 และปลายขดลวด คือ C1′

ชุดที่ 10 ต้นขดลวด คือ C2 และปลายขดลวด คือ C2′

ชุดที่ 11 ต้นขดลวด คือ C3 และปลายขดลวด คือ C3′

ชุดที่ 12 ต้นขดลวด คือ C4 และปลายขดลวด คือ C4′

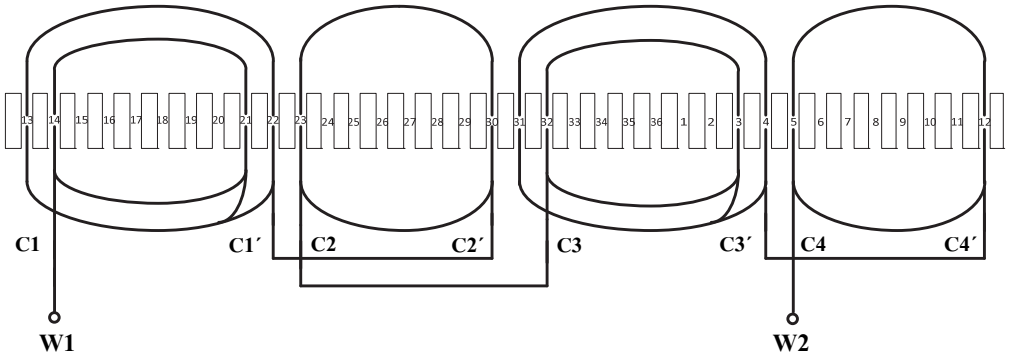

รูปที่ 8.23 ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส C ในร่องสลอต

30. เมื่อลงขดลวดเฟส A เสร็จเรียบร้อย ให้ตัดแผ่นไมล่าเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดความกว้างเท่ากับ 2.8 เซนติเมตร มีความยาวเท่ากับ 40 เซนติเมตร จำนวน 4 แผ่น เพื่อเป็นฉนวนคั่นระหว่างขดลวดทั้ง 3 เฟส ไม่ให้สัมผัสถึงกันที่บริเวณหัวท้ายของขดลวด

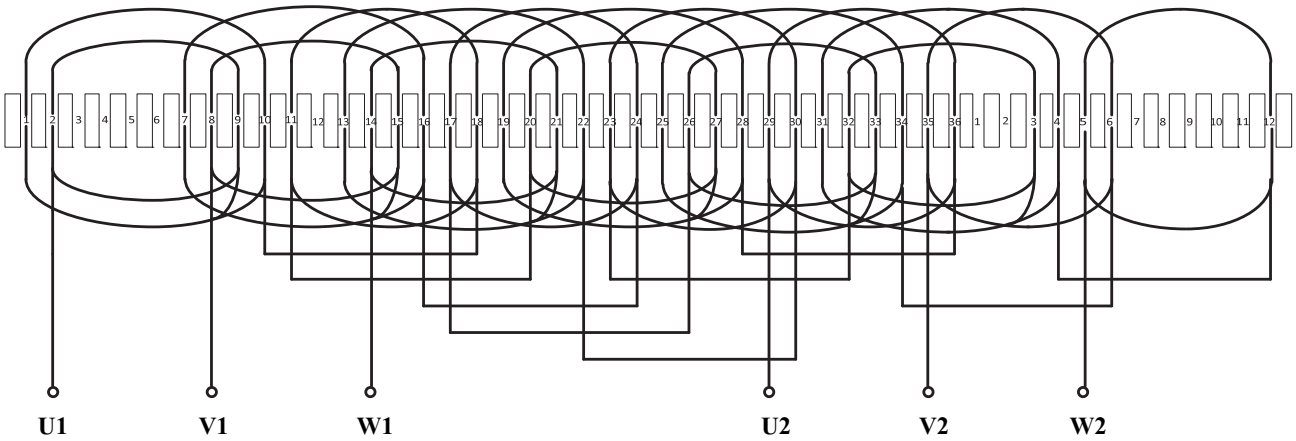

รูปที่ 8.24 ไดอะแกรมการลงขดลวดเฟส A , B , C ในร่องสลอต

31. ทำการต่องวงจรขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ตามรหัสที่ได้กำหนดไว้ก่อนเชื่อมต่อต้นสายและปลายสาย

รูปที่ 8.25 การกำหนดรหัสเชื่อมต่อต้นสายและปลายสายขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส

32. เครื่องหมายกำหนดตัวอักษรที่ต้นสายและปลายสาย

ขดลวดเฟส A ดังนี้ ต้นสาย คือ U1 ปลายสาย คือ U2

ขดลวดเฟส B ดังนี้ ต้นสาย คือ V1 ปลายสาย คือ V2

ขดลวดเฟส C ดังนี้ ต้นสาย คือ W1 ปลายสาย คือ W2

33. เชื่อมต่อปลายสายของขดลวดเฟส A เฟส B และเฟส C ด้วยการบัดกรีและเลื่อนปลอกฉนวนหุ้มสายไฟมาทับรอยบัดกรีให้เรียบร้อย

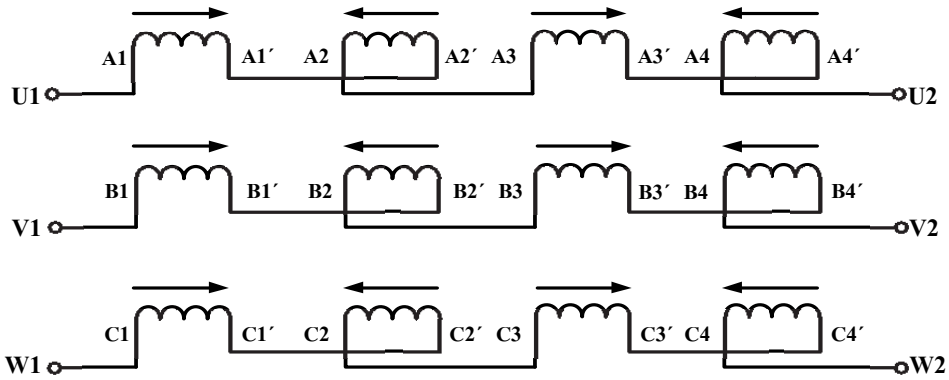

รูปที่ 8.26 ไดอะแกรมการต่อวงจรขดลวดเฟส A เฟส B และ เฟส C

34. จัดรอยต่อปลอกฉนวนหุ้มสายไฟให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม จากนั้นให้ตัดไมล่ามารองที่หัวและท้ายของขดลวด โดยตัดให้ได้ตามระยะพิตช์ของขดลวดที่เกินจากขอบของร่องสลอตเพื่อกั้นระหว่างขดลวดเฟส A เฟส B และเฟส C เพื่อไม่ให้สัมผัสถึงกันได้โดยตรง

35. ให้ใช้เชือกฝ้ายมาทำการมัดขดลวดทั้ง 2 ด้าน โดยใช้เชือกที่มีความยาว 2.5 เมตร ทบกันเป็นจำนวน 2 เส้น ด้านหนึ่งสั้นอีกด้านหนึ่งยาว โดยให้เชือกเส้นยาวอยู่ทางด้านขวามือ และใช้ลวดทองแดงพับ ตีเกลียวลักษณะคล้ายเข็ม สอดเชือกเข้าไประหว่างขดลวดแล้วพันให้แน่น ในขณะที่ทำการมัดขดลวดให้จัดรูปทรงขดลวดก่อนนำมอเตอร์ไฟฟ้าไปทดสอบ

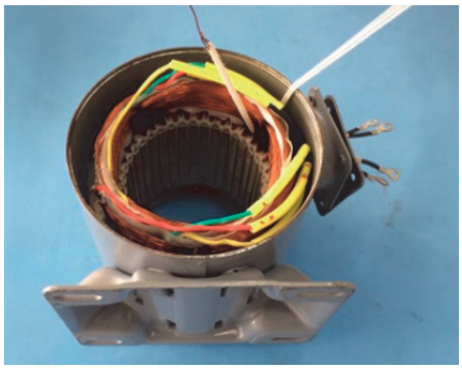

รูปที่ 8.27 การใช้เส้นลวดทองแดงดึงเชือกฝ้ายเพื่อมัดขดลวด

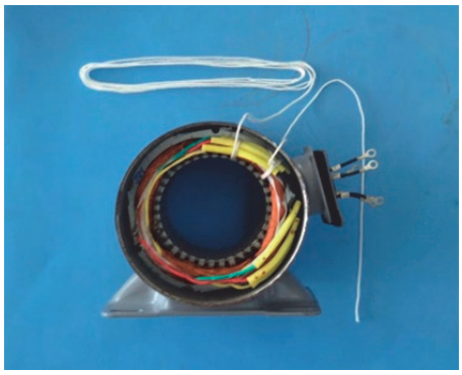

รูปที่ 8.28 การพันเชือกฝ้ายมัดขดลวดทั้ง 3 เฟสให้แน่น

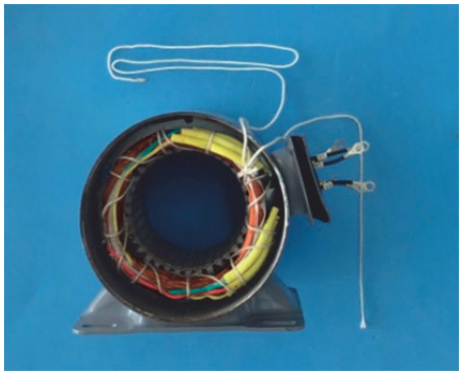

รูปที่ 8.29 การพันจนครบรอบขดลวดทั้ง 3 เฟส มัดต้นสายกับปลายสายให้แน่น

36. ให้ทำการจัดปลายสายขดลวดทั้ง 3 เฟส ให้เป็นระเบียบก่อนจะประกอบโรเตอร์เข้ากับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

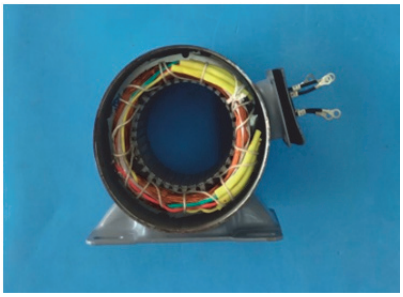

รูปที่ 8.30 การมัดและจัดปลายสายขดลวดทั้ง 3 เฟส อย่างเป็นระเบียบ

37. ให้นำปลายสายของมอเตอร์ไฟฟ้าจำนวน 6 เส้น ผ่านจุดต่อสายภายนอก เพื่อต่อวงจรใช้งานทำการสวมโรเตอร์เข้าไปในโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า และนำฝาปิดอีกด้านหนึ่งประกอบเข้ากับโครง โดยให้ฝาปิดกับโครงสเตเตอร์ที่ได้ทำเครื่องหมายไว้ทั้ง 2 ข้างตรงกัน และจึงใช้ค้อนพลาสติกเคาะเบา ๆ ให้ฝาปิดลงในส่วนที่รองรับของตลับลูกปืนพอดี
38. ให้นำสลักเกลียวมาร้อยทะลุทั้ง 2 ด้านของฝาปิด โดยทำการขันให้แน่น ใช้มือสัมผัสและหมุนโรเตอร์ให้หมุนไปได้อย่างอิสระ ไม่ติดขัดหรือเสียดสีกับโครงสร้างของสเตเตอร์
39. เมื่อประกอบมอเตอร์ไฟฟ้าเรียบร้อยแล้ว ทำการทดสอบกราวน์ และวัดค่าความต้านทานของขดลวดเฟส A เฟส B และเฟส C ก่อนทำการต่อเข้ากับระบบไฟฟ้า
40. ให้นำต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส A** ต้นสาย คือ U1 ปลายสาย คือ U2 สำหรับต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส B** ต้นสาย คือ V1 ปลายสาย คือ V2 และสำหรับต้นสายและปลายสาย **ขดลวดเฟส C** ต้นสาย คือ W1 ปลายสาย คือ W2 การต่อวงจรขดลวดในการเริ่มหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส จะนิยมต่อวงจรขดลวดแบบสตาร์ เนื่องจากมอเตอร์ไฟฟ้าใช้กระแสไฟฟ้าขณะเริ่มหมุนน้อย วิธีการต่อให้นำปลายสายของขดลวด U2 , V2 , W2 มาต่อร่วมเป็นจุดเดียวกันและต้นสายที่เหลืออีก 3 เส้น คือ U1 , V1 , W1 โดยต่อเข้ากับเซอร์กิตเบรกเกอร์ประกอบด้วยสายมีไฟจำนวน 3 เส้น คือ L1 , L2 , L3 ที่ระบบแรงดันไฟฟ้า 380 โวลต์ และความถี่ 50 เฮิรตซ์
41. ทำการวัดค่ากระแสไฟฟ้าของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยใช้แคลมป์มิเตอร์คีบสายไฟฟ้าเพียงเส้นใดเส้นหนึ่งที่จ่ายให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้และสังเกตการณ์ทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าว่ามีเสียงดัง หรือมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติหรือไม่

42. ทำการวัดความเร็วรอบของมอเตอร์ไฟฟ้า โดยการใช้เครื่องมือวัดความเร็วรอบแบบดิจิตอล จี้สัมผัสกับแกนเพลาของมอเตอร์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจดบันทึกค่าความเร็วรอบที่วัดได้เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าที่บันทึกไว้
43. ทำการกลับทิศทางการหมุนมอเตอร์ไฟฟ้า ทำการสลับสายไฟฟ้าที่ป้อนให้กับมอเตอร์ไฟฟ้า หรือต้นสายเพียงคู่เดียว ตัวอย่างเช่น L1 สลับกับ L2 , L1 สลับกับ L3 , หรือ L2 สลับกับ L3 ก็จะทำให้มอเตอร์ไฟฟ้า กลับทิศทางการหมุนได้ โดยเปรียบเทียบค่ากระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่
44. ให้ถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้าใหม่อีกครั้ง โดยให้เหลือไว้เฉพาะโครงสเตเตอร์และนำโครงสเตเตอร์เข้าตู้อบเพื่อไล่ความชื้นอุณหภูมิ 90 °C ใช้เวลาในการอบประมาณ 30 นาที
45. เมื่อนำโครงสเตเตอร์ไปอบไล่ความชื้นเรียบร้อยแล้ว ให้นำโครงสเตเตอร์มาอาบวานิชด้วยการลาดวานิชลงที่หัวขดลวดทั้ง 2 ข้าง และให้วานิชซึมเข้าไปในร่องสลอตมากที่สุด
46. นำโครงสเตเตอร์ที่อาบวานิชเรียบร้อยแล้วไปเข้าตู้อบอีกครั้ง และอบด้วยอุณหภูมิ 150 °C ใช้เวลาในการอบประมาณ 50 นาที เมื่อได้เวลาที่กำหนดและโครงสเตเตอร์มีอุณหภูมิลดลง ให้นำออกจากตู้อบและใช้เลื่อยขูดเศษวานิชที่ติดอยู่ภายในบริเวณผิวหน้าของร่องสลอตเพื่อให้โรเตอร์หมุนได้ไม่ฝืดหรือติดขัด จากนั้นประกอบส่วนต่าง ๆ ของมอเตอร์ไฟฟ้าให้เรียบร้อย

สรุปผลการทดลอง

การพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์แบบกรงกระรอก ก่อนที่จะเริ่มพันขดลวดใหม่จะต้องเตรียมความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ไฟฟ้า รวมถึงการจดบันทึกข้อมูลของมอเตอร์ไฟฟ้า ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบข้อมูลการพันขดลวดที่พันมากับมอเตอร์ไฟฟ้าตัวเดิม ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลาในการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าใหม่ในครั้งต่อไป วิธีการพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าควรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ 1) การถอดส่วนประกอบของมอเตอร์ไฟฟ้า 2) การตัดฉนวนรองร่องสลอตมอเตอร์ไฟฟ้า 3) การทำฟอร์มคอยล์ขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 4) การลงขดลวดในร่องสลอตมอเตอร์ไฟฟ้า 5) การต่อวงจรขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้า 6) การทดสอบและประกอบมอเตอร์ไฟฟ้า ทุกขั้นตอนที่ได้กล่าวมา คือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้มีความปลอดภัยและสามารถนำมอเตอร์ไฟฟ้าไปใช้งานได้

แบบประเมินผล ใบงานที่ 8
การพันขดลวดมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..

ใบงานที่ 9
การตรวจสอบและบำรุงรักษามอเตอร์ไฟฟ้า

จุดประสงค์การทดลอง

ปฏิบัติการตรวจสอบการบำรุงรักษามอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส และ 3 เฟส เพื่อยืดอายุการใช้งานและป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน

เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง

1.	สปลิตเฟสมอเตอร์ ขนาด 1/4 แรงม้า 220 V , 0.5 A	1 ตัว
2.	มอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์กรงกระรอก ขนาด 1 แรงม้า 380 V , 2.8 A	1 ตัว
3.	แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับ 0 - 380 VAC	1 ชุด
4.	แทคโคมิเตอร์	1 ชุด
5.	มัลติมิเตอร์	1 ตัว
6.	ค้อน	1 อัน
7.	คีมรวม	1 อัน
8.	ไขควงปากแบน	1 อัน
9.	ไขควงปากแฉก	1 อัน
10.	สายต่อวงจร	10 เส้น

ลำดับขั้นการตรวจสอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

1. ศึกษารายละเอียดจากแผ่นป้ายข้อมูลที่ติดอยู่กับโครงของสปลิตเฟสมอเตอร์
2. ต่อวงจร ดังรูป 9.1

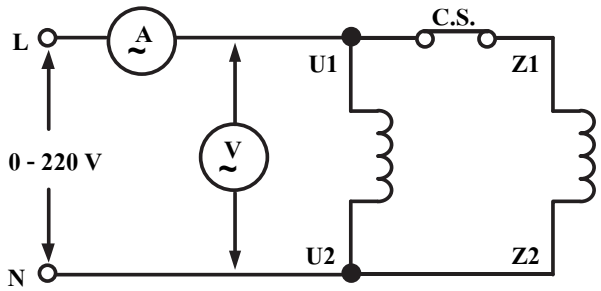

รูปที่ 9.1 วงจรการเริ่มหมุนของสปลิตเฟสมอเตอร์

3. จ่ายแรงดันไฟฟ้าไฟฟ้ากระแสสลับที่ 220 โวลต์
4. อ่านค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้จากมอเตอร์ไฟฟ้า มีค่าเท่ากับ …2.8….. แอมแปร์ เปรียบเทียบกับค่ากระแสไฟฟ้าที่แผ่นป้ายข้อมูล มีค่าเท่ากับ ….2.8….. แอมแปร์
5. วัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดได้ที่แกนเพลา เท่ากับ ……1,450…… รอบ/นาที และเปรียบเทียบกับค่าความเร็วรอบที่แผ่นป้ายข้อมูล เท่ากับ ……1,450…..… รอบ/นาที
6. ต่อวงจร ดังรูป 9.2

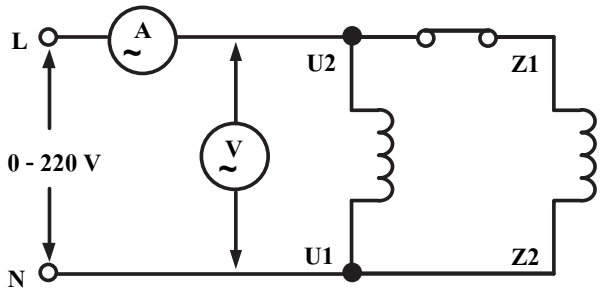

รูปที่ 9.2 วงจรการกลับทางหมุนของสปลิตเฟสมอเตอร์

7. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 220 โวลต์
8. สังเกตทิศทางการหมุนของสปลิตเฟสมอเตอร์
   ☑ กลับทิศทางการหมุน ☐ ไม่กลับทิศทางการหมุน
9. อ่านค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้จากมอเตอร์ไฟฟ้า มีค่าเท่ากับ ….2.8….. แอมแปร์ เปรียบเทียบกับค่ากระแสไฟฟ้าที่แผ่นป้ายพิกัด มีค่าเท่ากับ ….2.8….. แอมแปร์
10. วัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดได้ที่แกนเพลา เท่ากับ ….1,450..… รอบ/นาที และเปรียบเทียบกับค่าความเร็วรอบที่แผ่นป้ายข้อมูล เท่ากับ ……1,450.… รอบ/นาที
11. ตั้งค่าของมัลติมิเตอร์ให้อยู่ในพิกัดการวัดค่าความต้านทานเพื่อทดสอบฉนวน
12. การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด
    ☑ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☐ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน
13. การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด
    ☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน
14. การวัดค่าความต้านทานขดลวดกับโครงของสปลิตเฟสมอเตอร์
    ☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

ลำดับขั้นการตรวจสอบมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส

1. ศึกษารายละเอียดจากแผ่นป้ายข้อมูลที่ติดอยู่กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์กรงกระรอก
2. ต่อวงจร ดังรูป 9.3

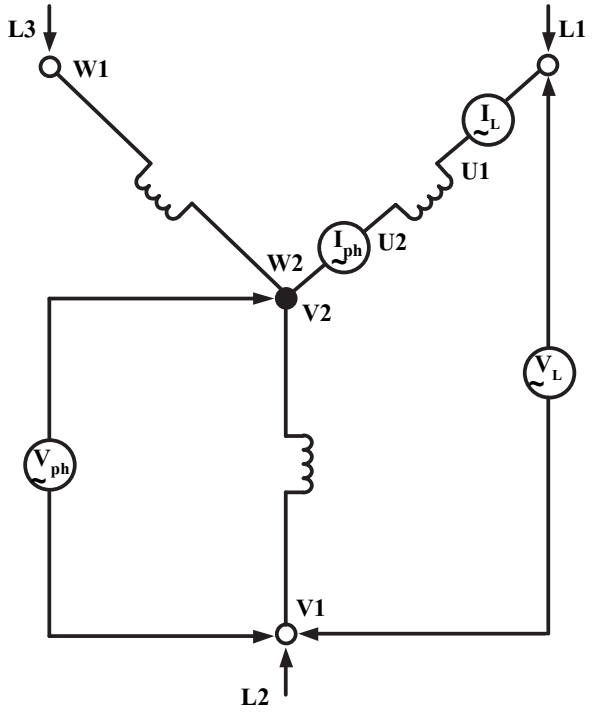

รูปที่ 9.3 วงจรการเริ่มหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์กรงกระรอก

3. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 380 โวลต์
4. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าและค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้จากมอเตอร์ไฟฟ้า
   ค่าแรงดันไฟฟ้า V_L มีค่าเท่ากับ …380 V… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า V_{ph} มีค่าเท่ากับ …220 V…
   ค่าแรงดันไฟฟ้า I_L มีค่าเท่ากับ …1.9 A… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า I_{ph} มีค่าเท่ากับ ….1.9 A…
5. นำค่าแรงดันไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้าที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับค่าที่แผ่นป้ายข้อมูล
   ค่าแรงดันไฟฟ้า V_L มีค่าเท่ากับ …380 V… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า V_{ph} มีค่าเท่ากับ …220 V...
   ค่าแรงดันไฟฟ้า I_L มีค่าเท่ากับ …1.9 A… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า I_{ph} มีค่าเท่ากับ …1.9 A…
6. วัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดได้ที่แกนเพลา เท่ากับ …1,400.… รอบ/นาที
   และเปรียบเทียบกับค่าความเร็วรอบที่แผ่นป้ายข้อมูล เท่ากับ ….1,400…. รอบ/นาที

7. ต่อวงจร ดังรูป 9.4

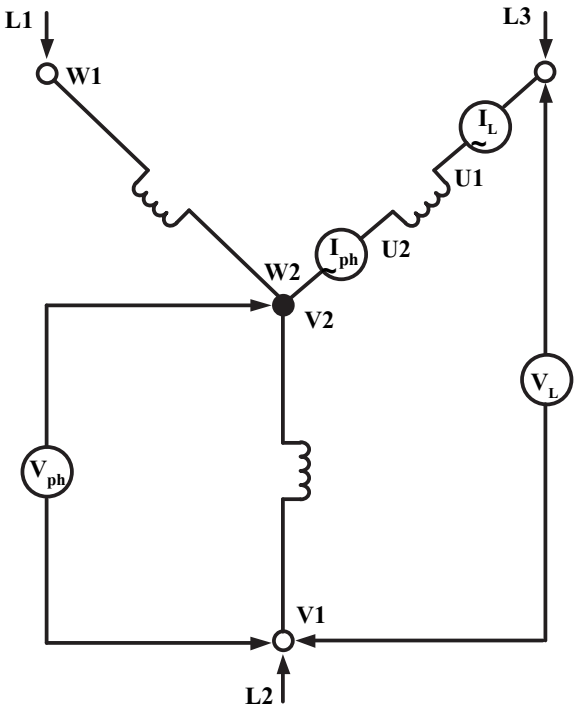

รูปที่ 9.4 วงจรการกลับทางหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ 3 เฟส โรเตอร์กรงกระรอก

8. จ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 380 โวลต์
9. สังเกตทิศทางการหมุนของมอเตอร์ไฟฟ้าเหนี่ยวนำ โรเตอร์กรงกระรอก

   ☑ กลับทิศทางการหมุน ☐ ไม่กลับทิศทางการหมุน
10. อ่านค่าแรงดันไฟฟ้าและค่ากระแสไฟฟ้าที่วัดได้จากมอเตอร์ไฟฟ้า

    ค่าแรงดันไฟฟ้า V_L มีค่าเท่ากับ ...380 V… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า V_{ph} มีค่าเท่ากับ…220 V…

    ค่าแรงดันไฟฟ้า I_L มีค่าเท่ากับ …1.9 A… และ ค่าแรงดันไฟฟ้า I_{ph} มีค่าเท่ากับ …1.9 A….
11. นำค่าแรงดันไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้าที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับค่าที่แผ่นป้ายข้อมูล

    ค่าแรงดันไฟฟ้า V_L มีค่าเท่ากับ …380… V และ ค่าแรงดันไฟฟ้า V_{ph} มีค่าเท่ากับ ..220 V..

    ค่าแรงดันไฟฟ้า I_L มีค่าเท่ากับ …1.9 A…. และ ค่าแรงดันไฟฟ้า I_{ph} มีค่าเท่ากับ ...1.9 A…
12. วัดความเร็วรอบโดยใช้แทคโคมิเตอร์วัดได้ที่แกนเพลา เท่ากับ …1,400..… รอบ/นาที

    และเปรียบเทียบกับค่าความเร็วรอบที่แผ่นป้ายข้อมูล เท่ากับ …...1,400…… รอบ/นาที
13. ตั้งค่าของมัลติมิเตอร์ให้อยู่ในพิกัดการวัดค่าความต้านทานเพื่อทดสอบฉนวน

14. การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส A

☑ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☐ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

15. การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส B

☑ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☐ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

16. การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส C

☑ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☐ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

17. การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส A กับ เฟส B

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

18. การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส A กับ เฟส C

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

19. การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส B กับ เฟส C

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

20. การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส A กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

21. การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส B กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

22. การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส C กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า

☐ เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน ☑ เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน

สรุปผลการทดลอง

จากการปฏิบัติงานตรวจสอบและบำรุงรักษามอเตอร์ไฟฟ้า ในมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส ทดสอบด้วยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ 220 โวลต์ เมื่อให้มอเตอร์มีทิศทางการหมุนตามเข็มนาฬิกาหรือทวนเข็มนาฬิกา ค่ากระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบที่วัดไว้จะมีค่าตรงกับแผ่นป้ายข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า การวัดค่า ความต้านทานภายในขดลวด (เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน) , การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน) การวัดค่าความต้านทานขดลวดกับโครงของสปลิตเฟสมอเตอร์ (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน) สรุปได้ว่า มอเตอร์ไฟฟ้าสามารถใช้งานได้ปกติ และในมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส ทดสอบด้วยการจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ 380 โวลต์ เพื่อให้มอเตอร์ไฟฟ้ามีทิศทางการหมุนตามเข็มนาฬิกาหรือทวนเข็มนาฬิกา ค่ากระแสไฟฟ้าและความเร็วรอบที่วัดไว้จะมีค่าตรงกับแผ่นป้ายข้อมูลมอเตอร์ไฟฟ้า การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส A (เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส B (เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานภายในขดลวด เฟส C (เข็มมัลติมิเตอร์บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส A กับ เฟส B (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน), การวัดค่า

ความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส A กับ เฟส C (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานระหว่างขดลวด เฟส A กับ เฟส C (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส A กับกับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส B กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน), การวัดค่าความต้านทานขดลวดเฟส C กับโครงของมอเตอร์ไฟฟ้า (เข็มมัลติมิเตอร์ไม่บ่ายเบน) สรุปได้ว่า มอเตอร์ไฟฟ้าสามารถใช้งานได้ปกติ

แบบประเมินผล ใบงานที่ 9

การตรวจสอบและบำรุงรักษามอเตอร์ไฟฟ้า

ชื่อ……..……..นามสกุล……..……..เลขที่……

ที่	รายการประเมินผล	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1.	**การปฏิบัติงาน (40 คะแนน)**		
	1.1 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	(10)	
	1.2 การใช้เครื่องมือ	(10)	
	1.3 ปฏิบัติงานตามขั้นตอน	(10)	
	1.4 ปฏิบัติงานเสร็จตามกำหนด	(10)	
2.	**ผลการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	2.1 ต่อวงจรได้ถูกต้อง	(10)	
	2.2 อ่านค่าจากเครื่องวัดได้ถูกต้อง	(10)	
	2.3 สรุปผลการทดลองได้อย่างถูกต้อง	(10)	
3.	**กิจนิสัยในการปฏิบัติงาน (30 คะแนน)**		
	3.1 ความปลอดภัยขณะปฏิบัติงาน	(10)	
	3.2 ตรงต่อเวลาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	(10)	
	3.3 การเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ พื้นที่ปฏิบัติงานมีความเรียบร้อย	(10)	
	รวมคะแนน	**(100)**	

ลงชื่อ…….ผู้ประเมิน

(……...……)

วันที่……เดือน…….พ.ศ……..